

Distinctio undecima

euāgeliiū. Vigilate qz nescitis
et cetera. Expliciūt capitula

Incipit undecima distinctio
de morientibus. Quid sit
mors. et unde dicatur. et de qua
tuor generibus morientium.

Cap. pmū. Monachus

Decima hōa di
ei solē trahit ad
occasū. Nec est
etas decrepita q̄
morti vicina est

Nō sine mīstio i distinctōe vn
decima de morientibus tractā
dum suspicor qz vndenariū
eo qz denarium in quo precep
ta legis diuine consistunt: pri
mus trāscendat trāsgressiōē
designat. Per trāsgressiōem
enī pthoplastorū mors intro
iuit in orbem terraz. Vñ mors
a mortu nomē suū accepit.
Mox vt homo pomum vitte
arboris momordit mortē; in
currit atā se q̄ totam suā po
stēitatē necessitati illius s̄biecit
Dicatur etiam mors ab amari
tudine. quia vt dicitur nulla
pena in hac vita amarior ē se
paratione corporis a iē. Sūt
autem tria geneā mortis vt di
cit Phidrus. acēba. immatuā
natuālis. Acēba. infantū. ima
tura. iuuenū. matura. i. natura
lis. senū. Et quia de morientibz

De morientibus

loquū pponimū. noueis qua
tuor eē genera hominū mori
entium. Quidam bene uiuūt
et bene moriuntur. Alij a male
uiuunt. et male moriuntur. A
lij male quidē vixerūt. s̄ dei
gracia bñ moriuntur. Et sunt
qui quidē bene vixerūt s̄ iusto
dei iudicio male moriūt. Hāc
diuersitatem per Ezechielem
dominus expressit satis. de be
ne autem uiuentibus et bene
morientibus dicit Vir si fucit
iustus et fecit iudiciū et iusti
ciā: p̄ enumeāciōem mul
torum operū bonorū ita cōclu
dit. Hic iustus est. vita uiuet
scilicet eterna. ait dñs de⁹. De
male uiuēte et male moriente
mox s̄bi ixit dices. Quid si ge
nueit latronē effūdētē sagui
nē? enūatis mltis opibz iusti
cie i fine sic dic. Rūqz uiu? Nō
uiu; euz vñūsa hēc detestāda
fecerit. morte moriet s̄ci etna
sanguis eius in ipso erit. De eo
autem qui male vixit et finalit̄
penitet sic ait. Si autem impi
us egerit penitēciā ab om
nibus peccatis suis que opera
tus est. et custodierit vniuersa
precepta mea et fecerit iudiciū
et iusticiā vita uiuet et non
moriētur. omnium iniquitatū
ei⁹ q̄s opat⁹ ē nō recordabor

In iusticia sua quā opatus ē vi
uet **¶ Appollom⁹**. Mag⁹ olo
lacio. **¶ Cesari⁹**. Non min⁹
terribile ē qđ seqtur. Si autē
auterit se iust⁹ a iustitia sua et
fecerit iniquitatē fm oēs abhoia
ciōes suas quas opari sol⁹ ipi
us: nunq̄ viuet. Omēs iustitie
eius qđ fecerat nō recor dabūt
In pēto suo qđ peccauit moxie
tur. Petrus bñ vixit et bene fini
uit. Simō mag⁹ econtrio male
vixit et male finiuit. latro i cru
ce male qđem vixeat. s; bñ ofi
mauit. Nicola⁹ aduena credit⁹
pri⁹ bñ vixisse. s; nō bono fine
conclufit. **¶ Appollom⁹**. Qua
re boni bñ et mali male moriāt
q̄stio in nulla est. qre autē diu
bñ viuentes nō p seuerēt et diu
male viuentes bono fine dece
dāt nosse vellē. **¶ Cesari⁹**. Nō
sum Chusai. ofiliari⁹ Dauid.
Quis em̄ nouit sēsum dñi. aut
qđ ofiliari⁹ ei⁹ fuit. **¶ Appol
lom⁹**. Que ē mors bñ. et que ē
mors mala. **¶ Cesari⁹**. Qui
in caritate decedit. p lumē eius
videbit lumē eternū. hinc ē qđ
foris moriētes. lumē ardenste
nent in manib⁹. Qui vero fine
caritate moriē mittetur i tene
bras exteriores. Vna. n. snia omi
nis hxc diuersitas cōcluditur.
Qualē inq̄t te inuenero talem

te iudicabo. **¶ Appollom⁹**. Sa
tisfactus mihi fateor p sētētiās
nūc pcor ut exēpla sibiungas
¶ Cesari⁹. fatiā qđ hortais
et hoc fm ordinē predcm. Qñ
pāiosa sit in conspcū dñi mors
factor eius. et mors pētoz pel
fiā sibiecta declarabūt exēpla.
¶ O tpe quo bñs **¶ Ca. ij.**
fim⁹ Dauid mōch⁹ clau
stren⁹ ab hac luce migravit.
facta est in eadē domo q̄ alio
nomine Dēmenrode vocatur.
mōelitas magna. dñō eligēte
sibi eos quos vita omēdabat
sāctior. ad similitudinē colum
be q̄ meliorib⁹ gramis pascitur
Erat ibi sacerdos qđā nomine
Meiner⁹ qñq; ecclie sācti. Sy
meonis in Treueri canonicus.
et salutarī admoniciōe sancti
Bernardi abbis ad ordinem
conūsus. Ampli⁹ qđ triginta ā
nos in ordinē fecerat. et p pluri
mos labores ad sblime scitatis
culmē pueneat. Cūq; in eadē
domo ob suam pbitatē ad diu
sa elcūs fuiss; offitū. pōratus
sc; cellerarie. Brāgiarie magi
sterij nouicioz. gradatim tñ
oibus irrephēibilē admistr
tis grauit⁹ infirtus morte; adē
dolor vehemēs indicauit. Cui⁹
dolores abb ofiderās. in domū
secretorē eū ponī fecit. qtuoz ad

mysteriū eius deputatis Ille v
ro licet gaudet de solitudine tri
stabat tñ de exhibito honore
dicēs abbi. **F**rēs isti vigilando
atq; laborando sūt lassī neq; mibi
sūt necessarij. **B**rata est mī soli
tudo neq; min⁹ solus ero: cū so
lus ero. **N**ō ei sol⁹ est cui p̄sul
et custos dñs adest. **S**i careo
hōim obsequio credo qd nō deit
p̄fidiū de celo **A**bbe recedete et
ad hōies eius min⁹ attēdente
ip̄e frēs abire opulit lūcnaq;
extinguē. **M**edia nocte p̄ore in
tēte in eandē domū ad dicēdas
horas minuti oueniūt et ignis
accēsus ē. qd h̄p̄ps erat. **D**ñs
matutis visitauit eū p̄or fratri
b; lectū ei⁹ circūstātib;. **Q**uib;
ait. **T**ō nocte solēnisabā. **S**i
centū liguas h̄rē mēne iocūdi
tatis gaudiū explicāē n̄ posse;
Vidi deificū lum: audiui cele
stē armoniā interfui choris psal
lētiū in choro **A**b q̄ ordiate q̄
distinc̄te q̄ reuēnt psallebāt.
Voces q̄de; erāt multe et diūse
h̄ quēadmodū i cithara vaietas
cordaz vniformē reddit ouē
tū vel oētū; ita ocozs illa diū
fitas in vnā ouiebat melodi
ā sup̄ hūanū sensū delectabilē
Briuib; succinētib; puellares
vozes ascēdebāt fatiētes diapa
so **C**ui⁹ organū suauitatē hūa

na infirmitas estimare n̄ p̄t. **A**d
mirati in sup̄ h̄is. **A**stitit q̄daz
i hitu veneabili dicēs **Q**uid mi
raris? **D**ec ē laus vbi dei **E**t cū
hec dixiss; psallētib; adiūct⁹ ē
et tota virtute psallebat. **I**nte
rea gratū occurrit spectaculū;
videbam scalā spectiosā sup̄ me
directā iter eth̄is in celū p̄ten
tē **V**n⁹ ex nr̄is sbito de medio
factus: hanc ingressus: sup̄ na
regna petebat. **L**etabūdus et
laudās angelorū vallatus co
p̄is nullūq; passus om̄no di
scrimē celo receptus ē **V**erū tñ
frat̄ ille n̄ est in defiḡtus ex no
mine. **Q**uidā autē calūniabat
frēs nostros duo obh̄tiens scz
qd defunctis fratrib; debitā pen
sionē negligēter soluerēt et ve
tēs tunicas cū nouas recipient
nō statim redderēt **I**n altero me
rephēbile; doleo p̄pt vrgētes
em̄ cās missas nōdū psolui q̄s
debro h̄ q̄ plura psalteria dixi
Deo em̄; gr̄as ago labia mea
nūq; otiosa fuerūt a laude dei.
Dec p̄secut⁹ est et osequēt ab
hac lnce sbitact⁹ fidē fecit dñs
Auit de eo qd i exteriorib; agēs
sepe p̄ diē duo psalteria dicere
solit⁹ eēt. **P**erspiciuū ē qd frat̄ il
le q̄ sbito de medio fact⁹ cū ho
nore celesti deduci visus ē ip̄;
Memex satis elegāter exp̄llit

euidenti declarās iudiciō q̄ ve
lotius morte subueniēte: sine
omi discrimie transitorius es
de p̄ssuis ad gloriā. De morte
ad vitā. De mūdo ad **Christū**
cui est hōnoꝝ et imperiū in secu
la seculoz amē. **Ca. iiii.**

Abrotabat in eodez ceno
bio sacdos **V**senbardus
nomie: custos ecclesie plus q̄
tricesimū annū agens i oē die
et ad extrema pductus ē. Me
dia nocte cū sup eū ministroz
vigilaret diligētia audiuerūt
euz leui susurro verba sonare.
Tīmētes q̄ ne morti proxim⁹
aliena loquētur oī loquētis
aure adhibita: intellererūt ver
ba sublimia edificacōis plena
de gloriā celestiu: et in enarra
bili leticia sacroz. **D**ignū ēgo
iudicātes testem hīs pdoneū
adhiberi nūtiauerint hxc abbi
q̄ et ipse gūi laborabat infirmī
tate. **V**ocat⁹ abbas affuit. In
terim cecidit orologiū et occa
siōe sūpta sic fari cepit. **A**ch q̄
suauē noctem exegi. q̄ delecta
bili orologio tēpando opam
dedi. q̄ dulces et q̄ suaves con
centus audiui choris in celo
psallentiū interfui. **A**ch q̄ cō
corditer q̄ delectabiliter psalle
bāt. In nostro cantu solet esse
dissōnātia. tediu. lassitudo. ibi

longe alit⁹ est. In vnā omnes
cōueniūt melodiā: sup omne
q̄ delectat dulciore. **I**nfatiga
biles laudare nō cessant: et q̄
toplus laudant tātoplus cre
scit amor laudandi et mirabili
atq̄ ineffabili mō hoc puenit
in vsū gratissime q̄etis: q̄ nun
q̄ vacat a laude creatoris. **I**bi
vidi hōies nostri oē dīnis sup
hōies alios eminere claritate
et dignitate et gratia pcellere.
Qui em̄ magis hic humiliati
fūt: mediocrib⁹ pro **Christo**
cōtenti et gloriofi⁹ ibi exultāt
Abūdantiorē accipientes oī so
lacōez satie splendidiū sta
tura celsi vste gloriofi. **C**ū hīs
familiariter conuersatus fū et
amico resect⁹ colloquio **A**ppa
ruerūt etiam mibi frēs nostri
dñs wernerus p̄or et dñs. **O.**
et dñs. **A.** et dñs. **C**uno. et dñs
Dauīd. honore celsior cādidis
simis induti cucullis quoz in
toz oculis meis tā erat impene
trabilis qm̄ radius fulguris
choruscantis. **T**āta gloriā v
stīū delectat⁹ solícite querebā
si talē ego habiturus eēm. **E**t
dixerūt. **Q**ui viuūt irreplexi
biliter talē vste; sp̄are potest
Si vero vitiū latuerit in oula
cōe. macula apparebit in vste
Culpa enī vite macula; fac iū

Undecima distincta

veste immaculatā ergo mēbit
habere vestē. q̄ se a maculis ser
uat imūnē. Et dixi q̄ sunt macu
le. Et ille. Murmuracō detractō
inuidia. negligentia. et q̄cqd
sinceritatē cordis maculat et cō
fundit. Qui talia agūt in glia
vestis maculā ponūt. Tu vtro
p multis laboribus: et vite bo
nestate fil em sorcieris vestem
Dñs dictis faucibus arefactis
viribusq; exhaustis defecit lo
quēs. Post modicū istillata re
fo cillatus aq̄. resumpto q; spū
ad loquēdū se pans. spem fecit
auditorib; et ait. Utinā differ
r; me dñs vsq; dū opleto ope
dei dñis nris loq̄ possē. Ab q̄
leti nūc; bañluseē; q̄ leta. q̄
stupēda narrarē. que vidi. que
audiuī et sensi. que pata sūt di
ligentibus deū. et in laude eius
vigilantib; et abbas. Frat̄. quō
hæc vidiſti. Et ille. Quat̄ hac
nocte raptus sum añ deum. Pe
ctus meū aptus ē et anima mea
educta est. et statim fui int̄ clo
ros angelor; et vidi dñam no
strā in imensa claritate cum su
is sacris virginib; que se mihi
pmisit in necessitate affuturā
et sanctū Michaelē cū multo
exercitū angelor; prepatum i
auxiliū mihi. Nam altai et me
in ore sue honore solebam sem

De Morientibus.

per impendere. et innumerabile;
multitudinē sanctor; et quos
antea nō viderā. statim agno
ui. Rursus spū et viribus defici
ens. loqui cessauit. Cōpulsus
itaq; de sorbicula. paucillū ac
cepit et gustans ait. O q̄ dul
cis est domīn; gustatib; O qñ
ta est suauitatis eius abundā
cia. q̄ larga. q̄ indeficiens. et oī
um deliciar; copiis affluens. q̄
me i hac nocte: reficere digna
tus est. O dulcedo illa. dulcedo
gratissia. optabilis et pstantis
fima. O q̄ singularis. q̄ excel
lens et ineffabilis. Intus eram
in corde vtrāq; teneo. vrb au
tem explicare non valeo. Quā
sentire potui. nō possum effari.
rei nimietate victus. Tam felici
refectōne pastus. Hanc super
addere superfluum duco. Nec
breue et modicum nutrimentū
prestat. illa impetuum reficit
et saginat. O q̄ beati sunt. qui
illa sine fine fructuri sūt. Iube
te abbate. Vocati sunt quidā
nouicij. Viri quondam in se
culo clari: virtute militai infig
nes. quos ita consolatus est.
Vere felices estis et terq; quat̄
q; beati qui de vana vestra et n
uersacōne atq; mundana vai
tate per dñā mīa; vocati estis:
ptē i celis cum iustis habituri

Constat enim de salute vestra. si
tunc perseveraueritis. **R**ati dominus da
vid indefinenter per vos preces
ad dominum fudit: quatinus quod sa
lubrit inchoastis: feliciter com
pleatis. **U**num autem eorum nomi
ne exprimes de eo dicebat. non por
tas claustrum ingressus fuisset.
mortis eterne portas non eua
fisset. **A**derant et hospites ouerte
di gratia de sedibus suis euocati.
hymnio adhuc rerum temporalium
amore detenti. re arduas aggreg
di dubitabant. **Q**ui fiducialiter
accedentes ad viam dei. mentisque
fluctuationem confessi. quod vide
licet velle adiacere eis: perficere
autem bonum non inuenirent: suppli
cabant ut orationibus eius ad
iuti: mererentur in bono stabili
ri. **E**t ille. **Q**uidiu mente adhe
retis scilicet: non potestis perfecte
placere deo: nec firmari in bono
hantes voluntate fixam in malo
Quapropter recedite omnino
ab hijs qui inutiliter amatis. et non
derit vobis gratia saluatoris. **S**i
vidissetis: que ego vidi: omnem
gloriam mundi vilem reputassetis
Deinde multa querebant: ille
de patre: ille de fratre: ille de su
o statu futuro: ille de penitus. **S**ed
vir dei ita singulis responsu tempauit
ut secreto reuelator. et ostendit
inspector esse probaretur. **M**ox v

cate domino sancta illa anima
carne soluta est ad dolores cor
pis ultra non reditura. sicut credi
mus immortalitatis luce vesti
enda. et phenna gaudiorum sua
uitate reficienda. **D**uo hinc capi
tula sic quicquid reliqua que sequuntur
a quodam repi notata: que se ea
que dicta sunt vidisse et audi
uisse commemorat. que perire non fuit
passus. **N**atent preterea plures
testes qui adhuc supersunt.
Apollonius. **P**rosequere obse
cro residua que tanto sunt audien
tibus gratiora quanto tuo testi
monio recenter gesta: scripto
sunt mandata. **C**apitulum

Hic in eadem domo mo
nachus sacerdos nomine
Siger etate iuuenis et ama
tor ordinis sui corporis seuerus
castigator qui inter cetera vir
tutum opera sancta dei genitricem ar
denter diligebat. et quibus po
teat modis alios ad amorem eius
accedebat. **C**um autem accersiois
sue hora imminerebat. eo quod infir
maretur. et languor esset fortissi
mus. quidam conuersus magna
dei gratia perditus. quem dominus se
cretis consolationibus suis frequen
ter consolari dignatur huius
modi visionem vidit. **V**isa est
ei tabula defunctorum pulsari et
ire cepit ad munimentum fratris

Distinctio vndecima

erituz. Et forte tñsitū hñs pñ
palaciū opis mirifici. iuenit re
fidetē in eo matronā reuerēde
dignitatis e⁹ facies āgelicaz p
fēbat grām. a mīuēū indumēta
cādorē. **D**ēbat igit⁹ defixis i eaz
lūib⁹. cert⁹ tā defidēabili psoē
diuinū numen iēē. **D**eiq⁹ tāte
dīnitatis pñcia ausū pñte ppi⁹
accēdit n̄ metuēs offēse piculū
a failiarit⁹ v̄ba oserit dicēs. **A**
mantissima dñā. qđ cause hēs
igredi ad nos: cū hoc n̄ sit licī
tū matrois. **E**t illa. **S**peciali i
qđ iure fungor in domo ista. a
vmo visitare failiares a dome
sticos meos. **E**t ille piā p frib⁹
gerēs solitudinē. **A**it. **E**cce frēs
nrī iuriam decēdūt iuuenes a se
nes. a medio cres. a n̄ est psoa
rū accēpcio. **Q**uid inde nob fa
ciēdū est. **E**t illa dēns decātare
Te deū laudam⁹. **C**ū pluā rñ
derz. hēc tñ v̄ba re tūit vir sim
plex a sine lris. **I**nter i vero pul
sata est tabula a cessauit visio
figuratiua. **C**redim⁹ piām dei
gemitricem utpote mrem mīse
ricordie fideli suo in morte nō
defuisse. a tle inditiū aduent⁹
sui dedisse.

Capitulum. v.

Et a tempestate venit ad
conuersionem adolescēs
lapeus mundi corruptelam i

De morientibus

corruptus euadens. carnis in
tegritate seruata. qđ est mag
num diuine miserationis bene
ficiū. **D**ic cū se capitulo prese
tasset. cōsequenter languore
corruptus mundus est. **Q**uo
inundo. alijs defunctus est.
Cuius exequijs cum vniuersi
interessent infirmis interim sine
custode relictis audiuit adoles
cens ille: choros angelorū ob
sequia funeris agenciū a su
auitate psallenciū. magnifice
delectatus est. **I**nsuper quidaz
ex ipis presencialiter astiterē
ei a allocuti sunt dicentes **A**mi
ce tu quid dicis. **P**lacet ne tibi
hac vice venire ad nos. **E**t il
le vehementer cupio dissolui
a esse cum **C**hristo. **E**t angeli
Esto paratus. **E**xpletis prese
tib⁹ exequijs statim nobiscū
ibis. **I**lle promissi baud dubi
us supermi futurorum gaudio
rum primicias iam corde prese
ciens. letus a hylaris redeunt
infirmario rem pandit per oz
dinez et adiecit. **S**ternite mat
tam. a pulstate tabulam a que
pparanda sunt: parate celeri
us. **I**am enim iturus sum ad do
minum. **Q**uod ita factum est
Porro quidam infirmus pro
ximus iacebat ei a quasi con
tiguus tenui tantum pariete

diuinus ab ipso qui audiuit angelos cum eo loquentes qui adhuc superest testis fidelis cuius testimonio fide facit vita laudabilis.

Erat in eadem domo **Ca. vi.** mo claustro similis laice? confusus nomine Optus vir moribus ornatus. et actio circumspiciendus. a primis adolescentie amicus deseruiens in ordine. ad omne iubentis impium hilaris et promptus. Die amicus circum triginta cum fratribus infirmis tam deuotum quam sedulum exhibuisset obsequium. ipse quoque diuersa corporis inequalitate correptus et in magnis laboribus superuivens amicus qui viginti longum traxerat martirium verum licet corpore inualidum. ad prudentiam non deerat frater necessitatibus. prudentem disponens omnia. Tandem oborte mortalitatis virgente percella et languore iualescere. die suum fuerat vita similis et doloribus ereptus est. Nocte beati Stephani quam prima est natalis domini pulsata est tabula defunctorum pro eo. et surgentes festinanter aduenerunt fratres orationibus munientes fratris exitum. Iacebat autem ut moris est positus super matram extremum trahens spiritum dicta letania cum adhuc aliquid spiritum super eum videret inceptum fuit septem psalmi. Inter dieendum tamquam de leui somno excitatus re-

dirigit circumferens oculos. et iube te abbate repositus est in lectum suum et reuersi sumus. Quidam autem rei nouitate percussi marserunt circum eum expectantes donec conualesceret. spiritus eius. cupientes audire ab eo quod hoc esset miraculi. Per quod autem sibi redditus est ita dicere exorsus est. Ego quod facio certe habere nolo. modo eram inter angelos celestis armonie suauitate demulcebar. Deputatus eram beati prothomartiri glorie ipsius consortis et collega futurus. Dic ergo quod facio. certe redire volo. Per quod modicum iter tabula pulsata est et felicitate obdormiens in domino ut credimus non est fraudatus a desiderio suo parte habitus in sorte sanctorum. Quod autem postea sibi gloria reuersus ad horas caruit in hoc pusillanimitati nostre consulti esse non abigimus videlicet ut mihi sollicitos deuotos facerem et perficientes studiis melioribus accederet.

Ca. vii.

In eadem domo ceterum quidam confusus fuit. cui de interioris hominis lumine contulit donum corporis celestium munere ornatus. dedit. nobis dominas videre visiones aliquando gloriā sanctorum frequenter penas malorum assidue ipsum deonem flammis uomos ignium globos eructuantem. Mira sunt hec et

Undecima distinctio

munera dei. Frequenter aut patitur
deonum iuribus et ogressus ita ut
ipsi impingant in eum et ipse vel pug
vel baculo affligat eos. Nos as
fultus pati solus in quolibet loco ma
gis in ecclesia. maxime cum per defunctis
orat. Ea tempestate cepit iste in
exequiis defunctorum audire cho
ros angelorum psallentium. mo cum
morchis modum in finem. Cum aut effe
rebant corpora procedente conuentu
maebant angeli in choro exequiarum
officia complentes. Interscuius aut et
per nostrum ineffabiles solebat audire
iubilos et super humanam estiacorem
dulces. Nec celestis modulatio
post depositioem domini David dul
ciora magis intelligibilis audi
ebat. Contigit aliquando dominum ab
batem edificatiois cavere ad
hunc cecum. qui inter cetera accepte gra
tie beneficium confessus est. et hoc dilige
ter autem permonitus est ab abbe
ut domine gratie gratias exans omnes hu
manam gloriam excluderet dominum apud
se munus occultas nec semel dar
camibus. Et runt se tamen hoc unico
fri suo carnali dixisse. Et intellex
it abbas lapsus huius. Post dies
aliquot reus abbe humiliatus coram
eo celesti se carere beneficio lacri
mose confessus est. Et inflata ei
gravi penitentia que superbiem
ti subtracta fuit. penitenti resti
tuta est gratia.

De Morientibus.

Capitulum. viii.

Dum in extremis ageret
frater Hildebrandus ta
bula pulsata. conuetus accur
rit. Quo morientem circumsta
te. et exequias ex more celebra
te. stetit frater quidam inter alios
os cui talem visionem dominus
reuelare dignatus est vidit. et
ecce alius conuetus superuenit
hominum albarum; qui in lo
co quo moriens iacebat: speci
osum valde puer accipiens cum
gaudio magno et canticis abi
it. Itaque gemina felicitas huius
fratris substantia a gemino con
uentu delata atque deducta est
anima scilicet a conuetu alba
torum: ad beatam requiem. Cor
pus vero a conuetu albarum
ad ecclesiam. utroque sane pro
eo quod deferebant in dei laudem;
quicquid indifferenter concupiscere
Appollomus. Quid est quod
in quorundam iustorum morte
tam mirifica videntur et in ali
orum qui eis in merito pares
sunt vel forte maiores nulla o
duntur. **C**esaius. vna causa est ut
latentes sanctas morientium. viuentibus
manifestetur. Alia ut eorum virtutes
quibus hoc meruerunt imitentur.
Tercia est iustorum in omnia si ma
le fuerit ut sepe fit infamati domino
stretur. ubi causa. **C**ausa.

In eodē cenobio quodā fratre
fautore nomie wernerō conū
sum aliquē quidā ex fratrib⁹
calūniati sūt sine causā : ita vt
eijceret ab illis. Contigit post
hēc vt frater idē moreretur a iā
dictus wernerus interesset cō
mēdationi eius. **M**oris autē
tunc erat vt aliquo supmattā
posito : fratres sicut sine p cessi
one occurrerēt. ita sine cōdine
circa morientem steterūt. vbi
cuiq; pōr occur-sus aut deuocō
locu dedit laicis fratrib⁹ hīnc
indē circa mōachos stantibus
Corpe igitur mortui lotu a al
lato. vidit idē wernerus mul
tas candelas in circuitu feretri
statutas a omēs ardētes. In p
te autē qua ipse stabat : omēs
candle paritē extincte sūt. **V**n
miātus simul a territus cū cor
pus in ecclesiā delatū fuiss⁹. ip
se dñm **S**ifridū traxit in pte a
cōfessionē fecit extinctionē can
delaz suis peccatis iputans a
innocētie fratris manifestāde.
Reuerfus in ecclesiā easdē can
delas inuenit a omēs ex omī p
te ardētes vidit.

Cap. x.

Inno pterito defūctus ē
ibidem dñs **H**ertwicus
pōr vir quidā grādeus a cir
ca disciplinā feruētissim⁹. Qui
cū serp putaret esse moriturus

multis q̄ cōuenerāt clata voce
dicebat. **N**ō modo moriar sed
crastina die hora nona ero an
summū iudicē de omnib⁹ opī
būs meis ibidē redditurus rō
nē. **E**adem siquidē hora expira
uit. In cuius trāsitu quidā con
fessi sūt se āgelos audiuisse.
Simile hēs de **V**lrico mōacho
vilariēsi in distinctōne nona
capitulo tricesimō pmo. **R**o
uit⁹. **Q**uid est q̄ ille predix
it se itur eē ad nuptias iste ad
iudiciū. **M**ōachus. **I**lle vt
potē i adolescētia conūsus pie
psumebat de custodita inocē
tia istū terruert peccata multo
tempe cōmissa. **S**enex enī ve
nerat ad ouersionē. **R**ouit⁹
us. **B**eatī mortui q̄ sic in dño
moriūtur. **M**ōch⁹. **Q**uāta
sit in dño morientū beatitudo
subiecta declarabūt exempla.

Capitulu. xi.

In sepedito claustro conūsus
quidā fuit noīe **M**egofus vir
simplex a religiosus in coquī
na couētus seruīēs. **A**ccidit vt
die quadam cū iuueue quo
dā monacho ebdomadaio co
quine lignū incideret. cū mi
n⁹ caute pedē ad scindēdū sua
ret mōchus eundē pedem diui
sit. **D**eportatus in infirmatorū
cū nimis torq̄retur inūctus est

Instante tēpe eūdi ad caplin
geneale dixit ei bone memorie
dñs **B**isilbtus abb. frater me
goze non debet mori sed exspe
ctab me. **R**ndente illo: si in me
fuerit fatia subiūrit abb. **E**go
p̄cipio tibi **I**uit ego ad caplin
a morat⁹ est diūti⁹. **R**eūso eo
a uenēte ad portā pulsata est
tabula a cāpana. **I**nterrogā
uit abb cui pulsaret. **D**icente
portario qd fratri mēgozo. **R**ndit
abb. **E**go delerē ei adhuc
loqui festināsqz ad orationē
cuz uenisset in infirmītorū ille
expirauerat. **E**t cū se inclināssz
ad mortuū; alta uoce dicebat
frater mēgoze a non erat ibi
ux neqz spūs. **C**unqz secūdo
idē nomē repetisset. **R**ndit pri
or. **N**olite ws fatigare expira
uit ei **T**unc abbas se ad illius
aurē magis iclīnās clamauit
dicēs **E**go tibi p̄cepam ne mo
rēris donec uenirē. **E**go tibi ite
rū p̄cipio ut respōdeas mibi.
Ad quod uerbū ille quasi gra
ui somno excitat⁹ oculos apu
it et ingemuit. **O**ch pat⁹ inq̄t
quid fecisti? **B**ene erāt quid
me reuocasti? **U**bi inq̄t eras?
Respōdit cōuersus in padiso
posita mibi erat sedes aurea se
cus p̄des dñe nostre a cuz me
reuocares aduenit dñs **P**sem

bard⁹ sacrista noster trahēs qz
de sede eadem dicebat non hic
sedebis inobediēt⁹ hic uenisti
reuertere ad abb atem tuum.
Sicqz reuersus sum. **A**ttamē
p̄missū est mibi qd eadem se
des mibi foret reseruāda. **V**i
di eundē **P**sem bardū in multa
gloria in cui⁹ p̄de apparuit ma
cula eo qd nobiscuz existens in
uitus iret ad labores. **A**pol
lonius. **C**ū sancti sine macula
sint ante thronū dei quid est
qd in gloria ciuis celestis uisa
est macula? **C**esari⁹. **P**rop
ter uiuētis uisio eadē ostensa
est ut gloria monachis uiuē
tibus esset ad osolacōnem ma
cula uero negligētibus ad cor
reptionē; licet enī inuitus iret
cū fratribus ad laborez manu
um valde tamen solicit⁹ fueāt
circa diuinū seruitium libenter
mature matutinas pulsabat
libēter alte cantabat. **A**pol
lonius. **P**lacet qd dicis. **C**e
sarius. **T**estatus est idem mē
gozus se dñm dāuid ibi
dem uidisse a alios multos
quī nuper fuerant defuncti. **D**i
cebat etiam infra triginta dies
aliquos de purgatorio esse li
berandos. **C**ūqz hēc a hīs hūm
ilia recitāe cepissz aduocati sūt
no uicij uiri in seculo nominati.

Berardus videlicet **M**arcinā
nus. et **C**arol⁹. postea abbas.
de cui⁹ etiā manu comedit in
signū vere resurrectionis. **P**⁹
hæc cū postulass⁹ licetiam redeū
dirndit abbas. **M**odo vadaſ
in pace: et benedixit ei. **A**d qd
verbū mox oculos clausit et ex
pirauit. **N**ec mihi recitata sūt
a senioribus nostris: et a iā di
cto **M**arcināno q̄ tanto mira
culo interfuerat. **C**ūq; p̄fatus
Berardus eēt moriturus. et
Berardus ognomento **V**ual
hart ad pedes illius residet: p
plexico spū ad stabilitatē illū
horatus est dicēs. **O** **B**erarde
vide ne creas ordīez. qz mltā
milia demonū añ portam expe
ctant te. **Q**uid postea de eodē
Berardo actū sit nouimus om
nes. **Ca. xii.**

Simile miraculū otigit i ea
dem domo. **C**ū eēt ibidē
nouicius dñs **H**ermānus nūc
abbas loci sancte **M**aie: sicut
ipse mihi rtulit venit ad eū die
quadā aliquis de seniorib⁹ di
cēs. **V**eite mecū ego faciā vs
audire incōtinenti que libentē
audietis. **E**t duxit eū ad quen
dam cōuersū **B**osbertū noīe
quī mortuus fuerat et reuixit.
Queq; cōuersi nescio quot sūt
secuti: sperātes q̄ nouū aliqñd

eēt audituri. **A**d qd ille **V**os
dñi nūeratis ānos ouisiois v̄re
alius q̄draginta. ali⁹ trigita
alius decē. **E**go vobis dico qz
bratus est mōchus ille siue cō
uersus quī bñ vno āno vel mē
se vel qd min⁹ est vna ebdoma
da in ordine cōnūſatus ē. **R**ui
bus cū āplius dicere nollet. re
cesserūt. **A**d quē nouici⁹ rogo
vs bone frater vt aliqñd in
referat⁹ qd me edificet. **R**ndit
ille. **E**go cū nup iſfirmarer eēm
qz in doloibus maximis: veit
ad lectū meū: nescio quid. **C**ū
qz primo tetigiss⁹ pedes meos
gd̄atim ascendendo tetigit v̄
trem meū. ac deinde pectus nec
tām ex eodē tactu aliqñd ma
li sensī. **T**acto vero capite meo
mox expirauit. **D**uctusq; su⁹ in
locū amēnissimum. amnis de
liciosus: in quo diuerſi geneis
arbores ac mlti coloris flores
asperi. **O**currerūt mihi et iuue
nes speciosissimi a quibus offi
ciosissime sum salutatus. et añ
dominam nostrā celi reginam
cū multa alacritate deductus.
Pōita est mihi sedes sec⁹ pedes
eius. **I**n qua cū sedere cū multa
cordis mei iocunditate: iussus
sum redire ad corpus. de quo
cum plurimū dolere: consolati
sunt me dicētes. **N**e tristes qz

Distinctio undecima

sedes hęc tibi r̄seruabitur a p̄
dies paucos redibis ad eam.
Quos cū iturus interrogasse;
de statu futuro nostre domus
responderūt. **B**onus est stat⁹
eius presens sub abbate hoc
Bisilberto neq; pl⁹ ab eis op
tinere potui. **C**irca tercium ve
ro diem rursū expirauit idē;
Bosbt⁹. **A**pollonius. **C**uz
in primo capitulo huiusdisti
ctionis dictū sit nullā penam
in hac vita morte esse amario
rem. quid est q̄ neuter istorū;
cōuersorum de illius amaritu
dine conquerit⁹? **C**esarius
Puto tantum de illis esse intel
ligendum quorum anima sep
atur a corpore non reuerfura
nisi ad diē iudicij. lego **L**aza
rum cum adolescente ac puella
suscitatos. **T**abita; etiā a ma
ternum. nec non a multis ali
os quorum nullus de hac re a
liquid cōqueritur. **Q**uosdam
etiā tam placide videm⁹ mo
ri. ac si in somnū resoluantur.
Unde de hac questione nihil
certi diffinire possū. **A**pol
lonius. // **S**i qua sunt residua
de morientib⁹ prediē dom⁹
precor vt mibi edisseās. **C**e
sarius. **H**oc vt fiat oportet; me
ordīne; p̄pōitū mutare ita vt i
terim scala mō loq̄r nūc de be

De morientibus

ne viuētib⁹. a bñ moriētib⁹
nūc de male viuētib⁹ a bñ mo
riētib⁹ nūc reuertēdo ad illos.
Apollonius. **D**ūmō loq̄ris
edificatoria de ordīne modica
in cui⁹ ē. **C**esai⁹. **A**udi ergo
quāta sit mīa dei. **C**a. xij.

Alte a liq̄t ānos in clau
stro sacdos qdā defūct⁹
ē cui⁹ vita tal eāt. **I**n ordīe qdē
mīg⁹ fact⁹ fuerat mōch⁹ a sac
dos in q̄ tīm p̄fēcāt. vt p̄orat⁹
officiū adipiscētur. **S**i sciēte
iuidia dyaboli a p̄p̄a temēita
te de hīs castitatis a inocēcie
castris. i regione abijt dissimī
litudinis. pactū facē cū delcācō
nib⁹ suis. **A**liqñ at p̄itēcia du
ct⁹. **P**remōstr̄tēb ordīs r̄gula
ris effcūs ē. **R**ursūq; cūuēt⁹
a sathana i p̄stios cecidit erro
res. de hic ad nostz ordīne; se
cōtulit. **I**tez q; scūs apostata
voluptatib⁹ frena laxauit n̄ e
rulsēs dōestica vxoris cōba
bitacōne. **R**ouissīe dieb; istis
r̄spcct⁹ adeo p̄re lūinū sc̄l m̄ cū
o cupiscēcijs debuit veniēs q; hē
mērode iḡssū; petiuit a optinuit
Mox ad arma p̄mē ouolās o
fessioib⁹ assiduū lacris oīoe a
ieiūis oīb⁹ v̄e p̄itēdi forma;
p̄buit a decurso breuī tēpe an
no. s. necdū dimidiato tactus
molestia caris lecto decubuit

Undecima distinctio

nō tam indulgenti se agens:
ceptū virilit̃ consumabat ago
nē modo psallēs. mō orās. mō
sanctā dei genitricē salutās. hē
bat autē quasdā ip̃ius saluta
tōnes: sine quib; nec vigilās.
nec dormiēs inueniri potēat q̃s
aū horā exitus sui collo suo. ip̃e
circūligauēat in testimoniū fi
ducie et bone spei sue. Rogabat
autē dñm abbatē sibi assistē cū
paucis fratrib; q̃b; sic plocu
tus est. Reuēde pat̃ et dñi pec
cator: ego et penitēs testes vs
amibi ap̃d deū: eē cupio fincē
re confessiōis et vere pñie. Pa
ratus enim sū ad oē; satisfactōes;
q̃lib; tormēta quolib; labōes
sūbire: si deus mibi vitā donaue
rit. Nihil dux mibi difficile. n̄l
impossibile amātū et vere p̃tētū.
Sic vere cōpunctus et vere p̃i
tens bñdictōes et grārū actio
nes adhuc in ore hñs deo feli
cē reddidit sp̃m. In cui; tñsitu
cuidā; mōcho tal visio reuela
ta est: videbat āgelos i iirma
toio epul et gaudijs multis le
tātes mediū at sedē. Salomo
nē tam solemnis leticie p̃cipē
dicebat ei Salomon. Supue
nerūt et alij angeli secū addu
centes sex de fribus nris qui eo
tēpe discesseāt: sacerdotes in
albis p̃ciōf luce clari; fulgen

De Morientibus.

tes. Qui et dixerunt. hñs sex di
missa sunt p̃ctā sua et huic sep
tio digito demrāntes salomō;
Interim pulsāte tabula frat̃ q̃
hec viderat euigilauit. et veniēs
inuenit eū in eodē loco exultan
tem spū quo vidēat eū p̃cipas
se cōiuuēs āgeloz. Appol
lom; Puto q̃ hñ q̃ sunt in frui
cōne sepe p suis fribus adhuc
pegrinātib; deū exorēt. Cesa
rius. Hoc s̃mo sequēs declara
bit.

Ca. xiiij.

Huit in eos claustrō mō
cho; quidā Rudīngerus
noīe s̃m nom suū Rudis satis
i cōsultacōe. In ordīne siq̃dem
mñ; ordiate vixēat. et qd̃ dete
rius erat. sepi; apostatādo tps
pñie sibi concessē mutilit̃ o sup
seāt. Circa finē vite sue reūsus
et receptus p̃dropis morbo per
cussus ē. Qui cū die quadā aū
lectū suū sederet: et oraciōes ali
q̃s diceret bt̃us Dauid aū an
nos decē defunct; in effigie nō
ingrediēs cū duobus eque de
fūctis ait. Frat̃ Rudīngē. Quid
agis aut quō hēs? Rndit ille si
cut hō paup et infirm; Corp;
p tuorē distēdit. et qd̃ me pl;
angit mltor; criminū mole cō
scia grauatur. Quē scūs osolās
dixit dñi qui dē male vixisti. h̃
hodie scias te moriturum. Ego

Undecima **distinctio**

dn̄a; nr̄am sanctā dei genitricē
et reliquos sanctos p̄ te roga
iūa duos eos inueni et vbi ex
audit⁹ fuerot tū celestē exerci
tū p̄ te mouebo. Sicq; dispa
ruit. Qd̄ cū ille dn̄o Hermāno
abbi. qñq; s̄ctor ap̄l̄or deca
no et tūc in clauistro p̄ori reci
tass̄. r̄ndit ille. Bone dn̄e Ru
dingē vos estis vir puecte eta
tis et infirmus et cito moriemini
nolite dicere nisi veritatē. Bñ
nouerat vitam eius. Respon
dit infirmus. Si nō fuero mor
tu⁹ hodie hora nona diei. falsa
sunt q̄ dixi. Quid plura? Ho
ra p̄dicta monachus moritur
et de visiōe p̄iorē certificatur.

Appollom⁹. Puto demōes
multum fremere cum tales eis
sub trabuntur. **C**esari⁹.

Sicut sancti angeli morientiu
um animas deducē n̄tūtur i ce
lū. Sic angeli mali eas detru
dere conātur i infernū. **Ca. xv**

Mortuus est in eadem do
mo quidam conuersus
nomine **Berhung⁹**. Iste ante
conuersiōem quorūdam epi
scopoz Treuerensiu successiue
tamē fuerat dispensator et du
rus pauperum exactor. Tandē
quorūdā admonitiōe persuasus
Nemērode venit. vbi in bitu se
culari tpe aliquāto de xpo vixit

De Morientibus.

Tactus graui infirmitate ma
gis timore gehenne q̄ amore
patrie. habitū induēs in infir
mitorū cōuersoz deportatus ē
Qui cum ad extrema deueniss̄
et in lecto suo solus iaceret. aspi
ciente quodam conūso nomi
ne **Ludone**. vultures aduolā
tes in p̄tica lecti eius residerūt.
cū quibus hōmes tetri magni
atq; deformes intrātes eundē
circūsteterunt. Iam dictus **Lu
do** de visione p̄mū admirās. et
post paululū q̄ demones eēt
qui morientū animas q̄ elcaz
p̄stolantur recogitans alta vo
ce clamauit. Quid statis ibi
vos domini? Egrediemini. Qui
cū minime obedirēt. secūdo cla
mauit. Ego vobis p̄cipio i no
mine dn̄i ut exeat. Ad qd̄ ver
bū mox viri egrediētes. et vul
tures auolātes nusq̄ cōpuerūt
Iacebat autē idē **Ludo** infirm⁹
in lco opposito vir senex et reli
giosus corpe virgo. Visio hxc
fuit et s̄bsequētes relata m̄bi
ē a dn̄o Hermāno abbe tunc
ibidē p̄iore. Qñtū vero agoni
santibus fratz p̄ntū oracō p̄
fit. eadē visiōe declamabitur

Quia idē tps **Ca. xvi.**
Ali⁹ qdā cūsus illic mo
riebat. Nō qdē p̄derosus et
tard⁹. et idē ceteris despectus.

Qui cum positus fuisset super mat-
tam finisque eius adesset. Duo cor-
ui aduolantes inopinante gyp-
rauerunt circa illum. Tandem in trabe
que capiti eius imminerebat residen-
tes. Quos ut vidit frater Hen-
ricus cuius sepe in superioribus
metio facta est demones illos
esse suspiciens: quod nam facturi
essent expectauit. Interi pulsa
ta est tabula et accurrit oues.
Cumque crux introferretur colu-
ba murea illam precedens ostium in-
firmatorem per introiit et super iam
dictam trabem volitans inter eosdem
coruos media reledit. Cumque
cum illis decertaret hinc inde alis
eos verberans tandem adpta vi-
doia et de domo eliminatis ip-
sa in loco coruorum tam diu erat
rehens donec conuersus expiras-
set: et donec lotus et feretro ipo-
situs eodem loco restitutus fuisset.
Quem cum in oratorio frater de por-
tarum colubam eadem auolans cru-
cem precebat: sicque nusquam op-
ruit. **Apollomius.** Quid videtur
tibi fuisse colubam illam? **Cesa-**
rius. Angelicam aliquam personam
que fratrum orationibus adiuta per
animam morientis cum demonibus
dimicauit atque triumphauit.
Quintum illuc sit demonum occursum
ubi huius moriturus qui eis seruiert
semper sequens ostendit. **Ca. xxiij.**

Quo in magnus dominus castri
de Walburg vir potens et
diues in seculo tam valens in mi-
litia ne dicam in malitia quam vi-
ges in prudentia seculari ante fi-
nem vite in sepefato clauistro
habitu suscepit regulari. Et quod
tempis longinquitate non pote-
rat mori probitate dies suos
dimidiare satagebat. Vbi a
deo profecit quod summatum in breui
expleuit tempora multa. placita
enim erat deo anima illius. Non
et quod conuenerat eum ad suum seruitu-
um non solum prestitit ei veniam de
lictorum. sed in tali ordine pro-
nitum ei fecit finem suum. Habet
bat conuentus ptholarii pul-
cherrimum. quem equaricie sue
propter fetum nobilem deputaue-
rat. Quem cum vir nobilis Hen-
ricus de Walsenburg concupisceret
neque pretio habere posset. Hoc
actu est ut abscondere substractus
ei transmitteret. Quem cum mini-
me reddere missus est predictus
Cuno qui eidem Henrico fuerat in
seculo amicissimus. Et cum nihil
proficeret. videns hominem obsti-
natum irruente in se ut post patu-
it spiritum dei ad diuinum eum iudicium
appellauit diem ei prefigens.
Quid plura? Henricus appel-
lacem ostendit et Cuno domum
rediens omnibus modis quibus

potuit ad eundem die se prepa-
uit dicebat igitur abbati. **D**omi-
ne sexta feria cruce accepi sexta
feria transfretavi. feria sexta in ca-
pella mea me vobis tradidi. sex-
ta feria habitum indui regularem
deus sexta feria laborum meorum
mihi restituet mercedem. **E**xple-
tis vero iam tribus annis in sancta
ouerfacione febze correptus est
Visitatus ab amicis se dixit ter-
tia die moriturum. Illi autem rece-
dere volebant eo quod levis esset
ei infirmitas et nulla adhuc sig-
na mortis apparerent si ipse ro-
gabatur ne solemnitati sue decerneret
Et factum est ut moreretur die
tertio hoc est in vigilia sancti
Jacobi sicut ipse predixerat. **E**o
sane tempe erat mulier obse-
sa in villa. **M**eine quod hora mortis
eiusdem cum omnis liberata est et ve-
nit ad sacerdotem suum dicens
demonem exisse. **P**ost paululum
vero rediens dyabolus graviter
verare miseram cepit. **A**dducta
est igitur ad sacerdotem qui qua-
si contionando cum dyabolo ce-
pit interrogare eum et dicere.
Miser tu exieras. **I**ta est inquit.
Et ubi ait fuisti infelix. **A**d quod
dyabolus. **C**uno ibi super mat-
tam **J**acebat et debebat mori.
ad cuius transitum festinantes
pene quindecim milia sanctorum me-

orum cum maximo tripudio hic
transibant. **E**t videbar mihi nun-
quam gaudium aliquod habiturus
nisi iuisssem cum eis. **S**ciens au-
tem vas illud mihi traditum
me amittere non posset reliquum il-
lud ad tempus et iui cum eis. **D**ix-
itque sacerdos. **Q**uid actum est
ibi. **R**espondit dyabolus. **S**u-
peruenerunt maledicti consueti
illi et circumstantes cadauer ita
valide populare ceperunt quod
nullus nostrorum propius accede-
re ausus fuit. **D**ixit iterum sacer-
dos. **E**t ubi deuenit anima. **R**espondit
dyabolus. **A**d pedes altissimi. **E**t
videte boni homines quanta nobis ini-
uria sit illata. **N**on iste nobis
seruierat plusquam quadraginta an-
nis ad omnem voluntatem nostram
nocte ac die patissimus et modo
tribus annis tantum alteri serui-
uit domino et ille nobis abstulit
eum. **C**um igitur nobis anima aufer-
retur furore commoti in inimicum to-
ta debachacione grassati sumus.
Et ego modo non habeo ubi me vin-
dicem nisi in hoc vasculo quod in tri-
bitum est. **T**ransactis autem paucis
diebus postquam res promissa opta-
est in claustrum **H**erwic quidam
monachus propter illas transitum
habebat. **Q**ui sciens quod dyabolus
medax est et pater mendacii
expiri voluit huius rei veritatem.

Distinctio undecima

Diuertens igitur ad obsessam
mulierem inter signum quo credi
posset: quesivit a **D**emone. At
ille primo noluit confiteri: sed
a monacho iuramenti ostrictus
dixit. quod abbatulus tuus manu
morientis in manu sua tenuit.
Cui rei monachus ille oscius
aliis eius verbis credi posse con
sensit. **H**enricus vero de **V**ien
nensi audiens eum prefixo die de
functus: pellem suam valde premittit
et cum multa festinatio e ad clau
strum veniens dextrum super beate
nudis pedibus manu propria
ad defuncti sepulchrum addu
xit: penitentiam agens apud illum.
Hec mihi de obitu monacho
rum claustrum opera sunt.

Capitulum. Si demones
electis in morte sic sunt impor
tuni: quid sit de reprobis quorum
peccata sanctorum angelorum im
pediunt presidia. **C**esarius
de hoc satis dicitur? super in sequen
tibus. **M**ors Cunctis aliorum
militum obitus ad memoriam
in reuocat: quod male quidem vixerit
sed felici fine decesserunt.

Capitulum.

Erat quidam miles in **B**a
roia **L**udolphus nomine
histrionicus actione. **D**ic cum die qua
dam vestibus novis atque scar
latis indutus in via equitaret.

De morientibus

rusticum cum carru obuiam habu
it. Cuius cum vestimenta ex rota
rum impulsu luto aspergerentur.
ipse utpote miles superbus omo
tus valde extracto gladio huius
pedem amputauit. **Q**ui postea
deo miserante de peccatis suis do
lens: in domo ordinis nostri quae
porta vocatur factus est mona
chus. **N**on multo post in grauem
infirmum incidens cum quodam die
a se mala omnia deplangeret.
et maxime abscissionem iam dicti
pedis: infirmaio se consolanti
respondit. **N**on potero consolari: non
videro signa **J**ob in corpore meo.
Et ecce post dies paucos tica
trice instar filii coccinei contem
platus est circa talum suum in eo
dem pede. et in eo de loco ubi ru
stico pedem truncauerat. **Q**ui pau
latim cepit computrescere: ita
ut videretur de eo scaturire. **T**unc
repletus gaudio ait. **M**odo de
veneria spero quod video signum **J**ob
in corpore meo. **S**icque in multa
cordis contritione atque gratiarum
actione inualescere morbo spi
ritum reddidit. **H**ec mihi relata
sunt ab abbate **L**uome. quod filius
est domus super dictae. **C**apitulum.

Aterius cuiusdam militis
mortem valde preciosam
retulit mihi **A**das monachus
de **L**ugka cuius in superius memi

Erat inquit in Saxonia miles quidam Alardus nomine qui vir fuerat tante probitatis ut in primo torneamento in quo miles factus est manu propria quatuordecim dextrarios acquireret. Qui sicut vir prudens eundem honorem temporalem non suis viribus sed deo ascribens omnia restituit a sodalibus cum seculo valedicentes in lucka monasterio nostre religionis habitum suscepit. Et quod electos suos probat dominus tanta illi infirmitate flagellavit ut vermes de eius corpore indefinenter scaturirent. Quorum fetorem simul a horrore cum ministri sustinere non possent ait abbas predicto Ade. Quid faciemus fratrem cum homine isto? Respondit ille. Dentes mihi quatuor linteamina et ego pro Christiano nomine curam illius suscipiam. Quod cum factum fuisset assidua pannorum mutatio fetorem temporavit tamen sibi quod egrotaret. Cumque dies adesset remunerationis tante patie ait Ade. Sternite inimicis mattam et pulsate tabulam quia dominus vocat me et fecit sic. Veniente igitur post dictam letaniam cum omnes pene ad lacrimas verbis valde opunctius movisset subiunxit. Non ite domini mei dilectissimi et dicite missas vestras quod saluator mundi et gloriosa eius genitrix cum angelis et mil-

litudine sanctorum illuc venturi sunt post reuiviscunt cum eis quod animam meam suscipiet. Interi dum missas diceret sicut mihi retulit sepe dicitur. Adā Alardus spiritus plerumque omnia que in oratorio agebant indicavit dicens. Tales missae a talibus sacerdotibus ad talia altaria celebrantur. Et miratus est valde de homine lapso. Revertente igitur ille vultu locutus sic ait. Ecce Christus cuius matrem sanctis suis prius est habentes manus sub memento meo et iam suscipiet animam. Nec mihi credatis si in instanti mortuo non fuero. Ad quod verbum mox expiravit morte verba confirmans. De cuius corpore statim tantus odor exiit ut omnes illius suavitatem reficerent circumstantes. **A**poloni. Valde me recreat horum oratio. **C**esari. Ex quo sermo est de militibus referat unde amplius edificeris iterumque revertar ad personas religiosas.

Miles quidam **C**arr. sceleratissimus ab inimicis suis captus est et occisus. Qui cum moreretur hec ei verba ultima fuerunt. Domine miserere mei In cuius morte obsessus liberatus est. Quae cum post dies paucos atrocius veraret sic supradictum est de Runone capto de anno septimo.

interrogat? de hoc rñdit. **M**en-
ti cōgregati fuimus i morte mī-
litis illius sed qz nīhil ibi opti-
nuim? amplius in hoc medio
vasculo me vñdico. **R**eqñitus
de causa sibiēit. **T**ria tm̄ leu v
ba moriens ptulit: p̄p̄ q̄ p̄tā
tem nrā; euasit. **E**cce huic p̄do
mōbīuo cācōez dīm nomīnis
ficut latrom i cruce tormētuz
versū est i martiriū. **A**ppol-
lom? **I**n hoc exemplo satis cō-
fidero qz p̄mīa vera nunq̄ sit se-
ra. **C**esārius. **D**uo s̄būgāz
exēpla. p̄ que cognosces qz ex-
trema contricō sit ex multa mī-
serdia dei.

Ca. xxi.
Tfrisia nup hō quidā dñes
infirmatus est. lēbat autē fili-
um mōachū. a sacerdote i cla-
rocapo domo ordīnis nostri.
p̄ quo cū mīssū. quasi p̄ salu-
te anime sue. nescio quo dei iu-
dicio sine cōfessioe. sine viatico
q̄ sine iūctōne mortu? est.

Ca. xxij.
In eadē pūntia alius qui-
dam friso hostibus suis occuz-
rens vulneratus est ad mortē
q̄ occisi sūt duo filij ei?. **C**ūqz
p̄rēm occisores estimarēt mor-
tuū abierūt **C**opto tanto scelē
mgr grangie i bethwerde ad-
ducto plastro. occisos suppo-
suit a cū p̄rēm adhuc spirāēvi

disz clamauit. viuitis adhuc
dñe? **C**ūqz ille minime rñderet
timens hostes cē sibiēit oūsus
Ego sū ne timeatis. **T**unc ille.
Adhuc enī uiuo. **M**ox leuat?
i uerbiculo. deportatus est ad
grāgiā p̄tā sua confessus est.
cōicauit inūctus est. sicqz spm̄
reddidit ecce prior cū tpsbrēt
penitēdi a filius eum de salute
quotidie monēt omīa neglexit
moriēs impenitēs. **A**lt? v̄ro sēi
mortu? oleo misericordie a vi-
no p̄m̄eri samaritān ofot?
De stabulo trāsiuit ad palaci-
ū. **E**t ē i hīs impletū qd̄ scrip-
tura dicit. **C**ui vult misere? grā-
ciam infundēdo. et quē vult in-
durat gratiam non apponēdo.

Dypoceph Traie **C**a. xxij.
Tenli miles quidā extitit noi-
ne wigerus. i actibz milicie no-
minatissim?. **I**n p̄ma expedicō-
ne dei mūere cōpūct? cruce sig-
natus mare tñsiuit. tā fortiter
a tā instantē sarracenos ipug-
nāsvt tā regi i bēosolimitano
q̄ ceteris xp̄iaīs dīlcūs eēt q̄ ac-
cept? **E**t iūmicis xp̄i mīmis odi-
olus. **Q**ui cū p̄ anū integrz sal-
uato i ibidē strēnue ut dēz ē mī-
litaliā r̄patriāe cogitali die
qdā i ocul eius i offictu seruus
ei? occisus ē. **C**ui? aīa; i sp̄e co-
lūbe celosy idē sp̄itriāe opūct?

1189

1190

Undecima distinctio

de visioe dicebat intra se **Q**uid agere pponis o miser? Si reus fuis fucis vicia repetes dimissa et erunt nouissima tua peiora prioribus. Ex tunc fortius agens solito die quadam conflictum intravit et occubuit. Cuius caput saraceni precipites. cum multa gloria circum tulerunt Christiani vero corpus rapientes atque sepelientes. ecclesiam super ipsum fabricauerunt. **Ca. xxiii**

1190.
Vide de
eodem lib.
10. c. 12.

Quia illa tempora **T**heodericus de rulant vir potens et diues deuotus gratia perfectus est Iherosolimam. Prostratus ante sepulchrum domini cum hominibus fudit orationem. Domine ihesu xpe qui omnia nosti si non habeo me emendare a vicinis pristinis. non me permittas redire in terram meam. sed ut hic mihi mori liceat concede. Audiuit hanc orationem alius miles compater eius: et ait O rastis ne benedixit hodie compater? Etiam inquit dicente illo. et cui vultis dimittere uxorem et liberos vestros. Respondit Theodericus. Melius est ut illos deseram quam animam meam perdam. Quid plura? exaudita est oratio religiosi militis. et post dies paucos defunctus. coniunctus est civibus iherusalensis celestis. **H**inc prope sit

De Morientibus.

dominus omnibus inuocantibus eum in veritate mors alterius cuiusdam demonstrat

Capitulum. xxv.

In Ostburg monasterio traiectensis diocesis. monachus quidam fuit tenax iusticie. zelum habens discipline. Cumque mortuo illius temporis abbate. et is qui hoc anno defunctus est ei per electionem substitueretur: ille sciens eum virum secularem atque incontinentem ingemuit dicens. Deum modo disciplina domus huius pibit. Est enim de ordine nigro monasterium aliquando diues satis: et ait Domine ihesu christe. peto ne finas me diuiciis vivere. ne videam desolationem huius monasterii. Cumque induci non posset ut eundem eligeret. siue professionem faceret. ait ad eum mente tranquilla. deus novit. quia diligam vos sed scio quod religio domus huius destruetur per vos. Mane decessit missa ab eodem abbate se inungi petiuit. et vix optinuit contra dicente abbate. eo quod sanctissimum videretur respondit. Hodie optet me mori. Deinde strata matra se in ea reposuit et per tabulam conuentum aduocari fecit. Perdictis orationibus cum minime moreretur surrexit. stolamque in qua

missas dicere cōsueuerat collo
imponēs corā altari mox e ago
m̄zantiū se repo fuit hāc oratio
nē fundens. dñā sancta virgo
Maria si vnq̄ p hanc stola;
missaz celebraui tibi placente
fusa p̄ animā meā in hac hora.
Exauditus est iustus et expira
uit: et secundū prophetiā eius
dom̄ illa tā in spūalibus q̄ in
corp̄alib; valde defecit. Nec mī
hi relata sūt a quodā abbate
ordīnis nostri necnō ab **E**uer
hardo mōcho: et sacerdote eius
de cenobiū. **A**pollonius. Non
miror si de q̄nq; iustos tollit
ne peccata dimissa repetāt. vel
ne mala im̄nētia videāt vt **I**o
h̄a. s; hoc me terret q̄ iusti ali
quādo subito rapiūtur. vel q̄
horribili est igne aq̄s vel p̄ci
pitio peunt. **M**ōchus. Iu
sti quacūq; morte p̄occupati
fuerit. in refrigerio erūt. Mul
tis ei causis om̄ssis que afflig
nari possent: vna est vt virtu
tes eorum occulte patefiāt.

Hic te hoc q̄n **C**a. xvi.
quēmiū; qui nūc est dux
Baioarie. vnu; ex abbatibus
ordīnis nostri ad se vocauit. Re
spondit q̄d cū eo tractaturus. No
de p̄parat⁹ est ei lect⁹ in horeo
Qui cū dicto opletorio isset
cubitū. lūmē q̄d a cōuerso po

sti fuerat infixū in stramen cecī
dit et in flāmas profecit. **A**qui
bus abb̄ excitatus cū ostiū exi
renō posset in modū crucis se
in terrā prosternens exitū suū
dño om̄dauit. **C**ompto in cē
dio dux cū militib; et om̄ib;
q̄ aderāt accurrūt reiectisq; lig
nis ac stipul' abbatē semustū
atq; extinctū extraxerūt. **E**t ec
ce cū pectus eius apparuit cap
sella cū reliquijs. ventres; vero
ei⁹ catēna ferrea strīngebat.
Quib; visis dux cōpunct⁹ di
cebat. **V**idete q̄ sancto isti vi
ro vestimētoꝝ asperitas suffi
cere nō potuit nisi etiā catēnā
sup adder; **S**epultusq; est ra
tisponē in ecclesia maiori. **P**ost
dies paucos cū duo milites in
eodē loco missaz audirēt. vnus
sepulchrū eius ascēdit. **U**t at
deus oñderet qual' esset meriti
illic tumulat⁹. Miles tā vlx
mēter in pedibus ardere cepit
vt defiliēs clamāet. **Q**uo com
pto alter r̄ndit. **S**epulchrū;
est illius obusti abbatis. **E**x il
la die habitus est in eadē eccle
sia in magna veneracōne.

Capitulū. xxvii.

In ecclesia sancti **M**aximī in
Colonia tēpibus meis q̄dam
fuit inclusus cenobiū eiusdē in
ciator. **E**st em̄ illic ogregatio

hodieclun
manet id
Ord. S. Augu
stini Regu
lariū Virgi
nū mēna
stent

Waldauerus incluy
uti annotauit Gelrig
in suo Casario

1188.

lib. 6.
cap. 5.

sanctimonialiū. **D**ic ante con
uerſionē cōcubinā habuerat.
Et q̄ simul peccauerāt ſimilem
ſuſcepūt penitēciā a deo duram
vt vterq; circulo ferro vtre;
ſuū ligar. **I**p̄e vero in p̄dicto
loco ſe icludens miſſas ſuas ce
lebrādo dño vacabat. cui illa
foris in habitu religioſo min
ſtrabat necrīa. **A**dueniēte tpe
wca cōis ei⁹ dñi. **E**nfridū deca
nū ſcī Andree cui⁹ vitā i diſtin
ctōe ſex. ca. q̄nto deſcripſi wca
uit. oſſiōez ſcē. vitā ruelauit
Cui ille i vtute ſcē obediēcie p̄
cepit vt circulū ſinēt deponi q̄
a ſcē. **S**icq; eo deſūcto mulier
p⁹ paucos dies cepit iſfirmari
q̄ q̄ tūit q̄ ſac̄doti accideāt ſe
cretū ſuū p̄dē noluit **C**ui⁹ vir
tutē de⁹ n̄ ſinebat eē occultam
In hora vero q̄ expiauit. vīcu
lum ei⁹ diſrupit. **C**ūq; ſines
ligature illius ferree tunicam i
qua moriebatur ex vtroq; la
tere ſuſpenderent. mltē matro
ne femine ſācte exitum preſto
lantes **P**oſt q̄ rem cognoue
runt de tanto miraculo deum
glorificauerunt. **H**ec mibi re
lata ſunt: a filia ſororis predi
cti ſacerdotis. **V**icula iſta ruo
cant mibi ad memoriā mor
tem cuiuſdam ſāctimonialis
p̄cioſam. **Ca. xxviii.**

In Brabancia apud Ri
uelliam monaſteiu ſan
cte Bertrudis virginis puel
la quedam nobilis extitit cle
mencia nomine. **H**ec cum ſua
dente dyabolo lapſum carnis
incurriſſi. tunicam innocēcie
quā polluerat quotidianis la
crimis mūdaē ſatagebat. **S**ic
dedita erat operibus miſericor
die: vt omnes ſuos redditus
paupib⁹ erogādo. n̄bil peno
ſibi retinēt. **T**pe quodā circa
hyemis p̄ncipiū. cū ſere nuda
eēt. n̄miſq; egēt. ſedēs iuxta
reſcē Bertrudis ſic orauit. **O**
dulciſſima dñā q̄mō tibi ſuias
in hieme hac. cū n̄bil habeā
Eadē hora ſupueiens q̄dā p̄re
gn⁹. cum ad memoriā ias dē
vginis oraſſi. q̄nq; ſolidos in
ſinum Clemencie iactauit a
b̄nt. **H**oc quaſi pro miraculo
ip̄a **V**uigero monacho. **V**ila
rienſi retulit a ip̄e mibi. **C**um
autē moreretur inuēti ſunt cir
ca corpus ei⁹ nouem circuli
ferrei. **A**pollonius. **M**irabi
lia opatur deus in ſexu fragili.
Ceſai⁹. **L**ic⁹ ap̄ōiti mei ſit
in hac diſtinctōe tm tractaē de
morientibus. referā tibi tamen
per occaſionē hui⁹ ſāctimonia
l fortē penitēciā; alit⁹ cuiuſdā
mulieris. **Ca. xxi.**

Non est diu q̄ virgo que
da Leodiens̄ O filia no
mie cui cuiā nupserat metē
fi. Quo mortuo: q̄ pulchra
erat valde. canonicus quida;
Leodiens̄ illā duxit. intantū;
eā amans vt p̄ clausurā ab hu
manis aspectibus eā remouer;
post cuius mortē illa de pccā
tis suis dolēs iuxta eccliam san
cti Seuerini se reclusit. vbi ex
mīma cōtricōne sepe lacrimas
sanguineas pfūdīt. Insup et
vīcul ferreis se ligari fecit Cū
quibus cū stetit i oīone oīa
dirupta sunt. Timens vero ea
dem vīcula deo nō eē accepta
scdō ligata est Qd cū confessa
fuiss̄ abbi sancti Lamberti: do
lentē consolās ait. Qui dixit
Marie mēgdalene Dīmīssa sūt
tibi peccata tua ip̄e vīcula di
rupit tua. sicq; consolata est.
Apollonius. Si qua r̄sidū
a sunt de morte iustoz; vt ex
plicentur exoro. **C**esarius.
Queda tibi adhuc de hīs r̄fe
rā. in quibus cōsoleris simul a
terrearis. **Ca. xxx**

Hic hoc quadriennium
Berbrād⁹ abbe claiāpi
in frisia cu; abbe nostro de ca
plo rediens gnālī. in via in fir
mari cepit. ita vt cu; maximo
labore somacū puenir; . Ibiq;

diem clausit extremū. In ipsa
die mortis eius scāmōial que
dā de Syon que dom⁹ est or
dīnis nostri ptinens ad clarū
campū. facta in mentis excessu
vidit animā eius ab angel in
celū deferri Expressit etiā domū
a locū sepulture eius. nec non
a habitū in quo sepultus est.
Vidit insuper successorī eius
Iuonī duos dari baculos. scilī
cet virgas pastorales: ex q̄b;
primā abiecit. alterā retinuit.
Idē Iuo p̄or fuerat in clarocā
po. de quo assumpt⁹ est i abb
tem sancti Bernardi. Deinde
post breue tēpus mortuo pre
dicto Berbrādo quī vir fueat
grādeu⁹. a iustus. a disciplīna
tus Idē Iuo abbe meo p̄ntē
nec non a me factus est abbe
claricāpi. Sicq; scdm qd de il
lo preonfuz fuit p̄mū baculū;
abiecit: alterz adhuc retinens

In monte **Ca. xxi.**
sācte Vualburgis sācti
mōialis qda; fuit **V**de wolt
nomine. femina bōa a satis fer
uens in religione. Nec cū iam
agonisaret sic audiuit a soro
ribus que p̄ntes erāt manū;
extēdit cōtra ostiū dicens. Ec
ce nūci⁹ dei foris stat expectās
animā meā. Sicq; post modi
cū reddidit spiritum; ab eodē;

at. Vdeholt
in marginali
edit. Artu.

angelo deducenda in paradiso
 Hoc etiam scias quod sepe a mortuis
 vivuntur verbi causa.

Ante pau **Ca. xxxii.**
 cos annos **H**epdericus sa
 cerdos et cellarius noster ma
 ior in somnis apparuit successo
 ri suo **C**oradus tunicam propriam ei
 tradidit induendam. Quam cum il
 le induisset infirmitate preven
 tus post dies paucos defunctus
 est. **Ca. xxxiii.**

1221 **N**ondum annus elapsus est
 quod **L**ambertus monachus noster
 nocte dominica in choro obdormi
 ens **R**ichwinum nostrum cellarium
 ante aliquot annos defunctum cho
 rum intrantem conspexit. Et cum an
 nueret ei manu dicens. **F**rater **L**am
 berte vni simili ibimus ad rhenum
 Ille sciens eum mortuum renuit et
 ait **C**redite mihi non ibo vobis
 scilicet. **A** quo cum repulsa; patere
 tur ad oppositum chorum se ver
 tens quedam senem monachum
Coradum nomine qui circa quin
 quaginta annos militauerat in or
 dine simili signo ac verbo voca
 uit. **Q**uem ille mox secutus est
 caput in capiti imposito. **E**adem
 die post cenam cum prior quosdam
 ex nobis vocasset et idem **C**oradus
 presens esset ait ei me audiete iam
 dicit **L**ambertus vere domine **C**on
 rade; vos cito moriemini. **I**n hac

ei cuculla vidi vos hac nocte
Richwinum sequentem referens ei
 visionem per ordinem. **C**ui iller
 dit. **N**on curo modo vellem esse
 mortuus. **S**equenti enim die si be
 ne memini infirmus cepit et post
 breve tempus defunctus in eadem
 cuculla sepultus est. **Ca. xxxiiii.**

Enia quedam religiosa de
Armenia cum filio et filia ve
 nientes **C**olonia in ecclesia maio
 ri. **I**euniis et orationibus deo ser
 uiebant vocabatur autem filius
Bregorius homo simplex et sacer
 dos nomen autem sororis **M**aria
Ammo autem preterito mense defun
 cta infra tricennarium etiam **B**re
 gorius ad extrema deductus est
Cumque soror coram illo sedens lacri
 maret valde ille consolans eam ait.
Noli flere **Q**uia mater nostrum vo
 cat me. **E**t illa ubi est? **R**espondit.
Ecce coram me stat. **S**icque amica
 illa sancta carne soluta est. **C**or
 pus vero eius cum multo honore
 inter canonicos eiusdem ecclesie se
 pulchrum est. **M**ouit? **V**alde mi
 hi videtur esse perfecti quorum anime
 carne resolute mox ascendunt
 ad requiem. **M**onachus. **V**e
 rus dicis neque hoc te lateat quod
 valde pueri sunt iudicio hominum
 que perfectos maxime claustrales
 ab introitu glorie quicquid retar
 dant. **C**apitulum xxxv.

Undecima distinctio

Qonūsus quidā de cinnā
que domus ē ordinis nri
cū die quadā missus ab abbe
suo nauigio trāsiret p fluiuiū
albiā: qui fluit p saxoniā: nau
ta ab eo nauū requisitū. Qui
cū diceret nihil se ad manū hē
re pecunie rēdit ille. **D**ate m p
pignore cingulū vel cultellum
vestr: non possum inqt carere
hīs. **E**t adiecit. **E**go pmitto
vb cū ordine meo: q dimidi
um denariū vobis remittam.
Et dimisit eū nauta. **R**ecedens
ab eo cōuersus eoq res modi
cavideret: pmissum pūpedit
nihil remittēs. **N**ō multo post
infirmatus cū omnibz qui ade
rant mortuū videretur: anima
egressa cū ad requiem ascendē
vellet: pdcū dimidiū denariū
cuius in cōfessioe nō meminit:
ante oculos hēbat. **Q**ui adeo
creuit: ut mūdo maiore videtur.
Cūqz sursum nitenti semp obli
stet: neqz aliud esset qd ipedirz
ad angeloz petitiōem pmissa
est redire ad corp. **M**irantibz
cūctis visioe retulit. a missus
est ab abbe naute iteger dena
rius sōi celeritate. **Q**uē ut il
le recepit. eadem hora sōi oīde
ratiōe: cōūsus expirauit. **D**ec
mibi narrauit abbas **L**iuonie
asserens sibi recitata a predcō

De Morientibus.

abbate. **V**n religiofi qnto se
cularibz maius pmiū sperāt tā
to eē dnt solici. ne morientes
aliquid pulueris secu trahāt.
Hste annos **C**a. xxxvi.
paucos in regno franco
rū quadā domo ordis Cister
ciensis. mōchz quidā bone vi
te laborabat in acutis. **Q**ui dū
duplici calore torqretur. infir
mitatis scz a aeris rogauit ifir
marū. qtus sibi licetz cucullā
exuē a induere scapulare. **Q**d
ille cōcessit cōpassus infirmo.
Qui cū abiret. reūsus infirmū
repiit expirasse. **N**ō modicū ex
hoc turbatus domū clausit sca
pulare extit. reinduit ei cucul
lā. sicqz in matta illū ponēs ta
bulam pulsauit. **D**epōrtus in
oratoriū prima nocte cū mōa
chi sōi osuetudiez circa corp
psalmos legent. ille in feretro
se erigens a cūspiciēs mona
chos aduocauit. **Q**ui cū territ
fugerent omīs in dormitoriū
excepto supore q ostatioz eāt
ait illi. **N**olite timē **E**go sū ille
frat vester q mortuū fui a reuixi.
Vocate mibi abbate. **I**nterim
signatibz mōachis q fugerāt.
qz surrexissz mortuū. factū est
in dormitōio magnū motus at
qz concursus. **A**ccedente abbe
ad feret. ait ille. **D**ne ofitoe

vb: q sic atq sic mortuus su
Ductus vro ab angel ad padu
sum cu putare me libere posse i
trare: accessit ad hostiu sanctu
Bndcus: a ait. Quis enim es
tu? Rndente me: ego sum moa
chus ordinis Cisterciens. sub
iecit scus **R**equa q: si mochus
es: vbi e habitus tuus? **I**ste lo
cus est quietis: a tu vis intrae
cu habitu laboris. Qui cu circu
girassem muros eiusde felicissi
me mansionis: a p fenestris seni
ores quosda magne reuerentie
illic conspexissem: vni illor qui
ceteris benignior videbatur ut
p me intercedet supplicauit **C**u
ius interuentu pmissus sum ad
corp redire: ut sic habitu a te
recepto: merear ad pmissa: bti
tudine itroire. **Q**uo audito ab
bas cuculla i qua iacebat ei ex
trixit: cu culla qua in infirmitate
exuerat ei reindues. **S**icq ac
cepta bndcone rursus expira
uit. **V**ocatur aut domus in q co
tigerut: here. **A**bb de Relasbu
se: p nos trahies. nob retulit b
miracle. **D**ices se audiuisse a p
ore a couetu iam dco domus.

al srete
an Riddag
husen?

1222

Ille ex pte oti **C**a xxxvii
git h^o ano ap^s **S**tra^sbg
Cu qda ciuis ibi defunct⁹ fuisset
a in feretro positus: aia ad cor
p⁹ reusa e. **E**t cu clamaret quod

venit huc? **Q**uo vi huc? **V**oca
ta e vxore eius: ad qua ille. **D**ei
mia reduct⁹ su a hoc tibi dico.
n oia q hemus rlmqm⁹. no po
terim⁹ saluari. **S**icq omib: p
ut poterat salubrit⁹ dispositis. i
fra triduū mortu⁹ e. fueat eoz
sba de malo acq^sita **A**ppol
lom⁹. **Q**uid e qd maxime mo
riētib: possit sbuenire? **C**esa
ri⁹. **C**ofessio pura: atq cōtricio
Ecce exēplū. **C**a. xxxviii.

Magister Thomas tholo
g⁹. cu in pnti expedicoe
in castro pegrinor in camea q
da leo decubens ess⁹ moriturus
vidit dyabolū in agulo stāte
Que cu ognouisset: voce **M**ar
tin⁹ allocutus e eu dices **Q**uid
h astas cruenta bestia? **D**ic m
q est qd maxime vb noceat
Cunq ille nihil responder⁹ sco
lasticus subiunxit. **A**diuro te
per deum viuū qui iudicatur⁹
est viuos a mortuos a seculū
per ignem ut dicas mihi hui⁹
interrogacois veritatem. **A**d
quod demon respondit. **N**ih
bil est in ecclesia quod tantū
nobis noceat. quod sic virtu
tes nostras erueret. quomodo
frequens confessio. **Q**uando
enī hō in peccatis est pētis dico
mortalib: omia eius mēbra li
gata sunt a nō pōt se mouere.

1217

Cū vtro peccata eadē confitetur
statim liber est: et mobilis ad
ōne bonū. Quo audito doctor
ille bonus: et crucis Christi fide
lis p̄dicator. letus expirauit.

Apollonius. De confessione
nō dubito: qñ valde sit bona.
scdm qd̄ tertie distinctōis plu
rima p̄bant exempla. **C**esa
rius. De morte iustorum: hec di
cta sufficiāt. de q̄bus etia; in su
pioribz multa exempla redun
dant. q̄ recap̄lare sup̄ sedeo: qz
ad mortes maloz festio. Qñ
miserē q̄ horribilit̄ moriantur
vsurarij. auari. pecuniosi. dolo
si. sup̄bi. p̄dones. homicidē. otē
tiosi. luxuriosi. vicijq; similibz
subiecti: q̄ ap̄lus appellat opa
carnis. quibusdā tibi p̄anda;
exemplis.

Ca. xxxix.

In ciuitate Metēsi sicut mibi
narrauit abbas q̄dam cordis
nostri: vsurarius q̄dam defun
ctus est auarus nimis. Qui cū
moriturus eēt: supplicauit vxo
ri sue. vt crumena; denarijs re
ferta; iuxta se poneret in sepul
chz. Qd̄ cū illa fecisset q̄to se
cretius potuissz: tamē latere nō
potuit. Accedētes aliqui sepul
chz latenter aperuerūt: et ecce
duos ibi cōspiciant̄ buffones
vnū ex ore crumene. alteru; in
pectore. Ille denarijs ore de cru

mea extrahēbat. iste suscipiēs
extractos: cordi eius immitte
bat: ac si diceret. Nos pecunia
satiabim; cor tuu; insatiabile.
Quibz visis illi timore p̄culsi
terrā reijciētes fugerūt. Quid
putas animaz huius pati in in
ferno a vermibz immortalibz:
si tā horrenda in eius corpe de
monstrata sunt in sepulchro?
Nō minus horrendū est qd̄ se
quitur.

Ca. xl.

In villa Frechene que ad vnū
miliare distat a Colonia: que
dam morabat̄ Iutta nomine:
moribz q̄dem satis cōposita: s;
vsuraria de quovito: cū sepi;
argueret̄ a sup̄iore nostro
Berlaco: q̄ tunc tēp̄is eccle
sia; iā dicte ville regebat. emē
dationē quidē promisit. s; nō
seruauit. Tandē in peccatis su
is mortua est. Et p̄pter timorē
corpis ne feterz. posita sup̄ ter
ram. Et ecce dyabolus manus
eius a br̄chia mouit: ad istar
numerātis pecuniā. Missus est
p̄ Berlaco: vt dyabolū a vera
cōne corporis exorcismis cobibe
ret. Qd̄ cū fecisset: corpus q̄e
uit et cū adiurare cessaret: illū
nō cessauit: nūc crura nūc ma
nus mouēdo. Tūc tollens ari
stas aque benedictę intinxit: et
ori eius imisit. q̄ illas audissē

Vrechen
locus argilla
figulina cele
bris ad villen
sem siluam
colonia in
Carpaniam
euntibus
occurrent.

masticare cepit. Tandē tollēs stolam cū exorcismo collo ei⁹ circūligauit: sicq; demōes ab eius corpe opescūt. Erat ibi tēpore eodē rusticus q̄dam: q̄ dicebat sac̄doti. Sciatis dñe: q̄ dyabol⁹ in hac nocte stupēda opabit⁹ in hoc corpe referā em vobis simile: qđ t̄pibus otigit puerit̄e mee.

Capitulū. xli.

HVerat in Bachem villa prima famosa q̄da; vsuaria hęc cū moritura esset campū totū coruis ac coruicib⁹ vidit repletū. Et clamauit fortiter. Ecce modo appropinquāt foris ad me. Et adiecit o vi. o vi. modo sūt in tecto. modo in domo. mō pectus meū lamiant modo animā meam extrahūt. Sicq; cū vlulatu efflauit spirītū a demōib⁹ ad inferos deducendū. Qui eadē nocte corpus de feretro: multis q̄ aderāt videntib⁹ tollentes: vsq; ad tectū leuauerūt cū triabi impingerēt: iuxta limen ostij illō cadere finētes cōfrēgerūt. Extincta sunt luminaria fugerūt homines mane in iam dicto loco corpus repientes. Quod beatiali sepulture tradiderūt.

Capitulū. xlii.

TAlbipocesi Coloniēsi añ paucos ānos miles q̄da; defunct⁹ est nomie Thexoderic⁹ vsurarius ad modū nominatus. Dicitandē infirmatus materia ascēdente in cerebrū factus est freneticus. Qui cū quotidie dentes os moueret dixerūt ei ministri sui. Quid comeditis domine? Respondit ille. Denarios ego mastico visū ei fueāt q̄ denarios ori eius demōes infunderent. Nō possū; inq̄t sustinere demōes istos portate me ad monasteriū. Rode bñi illic homines sūt. forte auxilio illorū; ab hīs dyabol⁹ liberab⁹. Quocūq; delatus fuisset. Clamauit. Reportate me. reportate me. plures em̄ hic demones video q̄ in domo mea. Erat em̄ de villa wurme. Sic miser relatus a demōib⁹ agitated expirauit. qm̄ execrabile vitū sit vsura in suis tormētis multis ostēdens. Quidā dixerunt se in ore et in gutture eius denarios vidisse. **A**polloni⁹ Bene apostolus auaritiā ydolozū appellat seruitutē cui sic demones famulantur. **C**esari⁹ Auaritia hęc nō solum in secularib⁹: sed etiā in personis ecclesiasticis regnat eisq; famulat.

Capitulū. xliii.

Utari? ppositus **Bunē**
 f clericū habebat: nimis
 avar. **Monasterienf** ecclie ca
 nomicū. Et qz ex eius osilio id
 ppositus pdebat: mltā pecuni
 am **Vualterus** cōgregauerat
 Qui cū moreretur nec vnum
 quidē denariū p anima sua le
 gauit. In ipa hora mortis eius
Bodefrid 9 ecclie sacti **Andree**
 in **Colonia** canonicus: coram
 domino suo **Adolpho** tūc ma
 ioris ecclie decano: a postea ar
 chiepō in porta dormiuit. Cui
 tal visio onsa ē **V**isum ē ei qz
 pdictus **Vualterus** pecuniam
 de magno cumulo i tabula nū
 meraret aqz demō ex alteā par
 te in **Ethiopis** effigie residens
 illius cōputationē diligentissi
 me cōsideraret. In ipsa cōputa
 tione **Vualterus** frequēt ex
 ipsa pecunia aliquid fur tie ve
 sti pprie submisit. Qua nume
 rata demon i hec verba prupit
Cōputat argētum **Vualter** 9
 subtrahit illud. deinde manib9
 complof euz multo cachinno
 sbiecit. plus qz ducetas subtra
 xit **Vualtero** marcas **S**ic em
 ex quadā supbia ucai solebat
Eritas dñm suū **Bodefridus**
 quid videret recitauit. Et cōp
 tū est qz eadem hora expirauit.
Prepositus vero oēm illius pe

cuniam tulit: afferēs illā suam fu
 isse. **Ca. xliij.**

Odefrid9 vero nō min9
 misere defunctus est. Erat
 siquidē avar9 valde: a mgnaz
 in curia pecuniam collegerat.
 Die qdā tpe **Philippi** rgis **Ro**
 manū magnū in domo sua de
 bito:ribus domini sui fecerat cō
 uiuiū ex pecunijs eiusde9 **Phi**
 lippi. quas **Adolpho** p corōa
 tione dedit. illis accomodata
 restituere pponens **A**ntē enim
 qz de eodē uiuiū gustasset. a
 popleria tactus obmutuit. et
 sine ofessioe atqz sacra omuni
 one spiritū exalauit. **P**9 cuius
 mortē cuidā sacerdoti talis de
 eo visio onsa ē. **V**idit euz **Co**
 lomē ante moneta9 incudi im
 pōitū quem **Jacobus** **I**udeus
 pmo iudeorū episcopus cui fu
 erat familiaris. malleo extēdit:
 vsqz denarij tenuitatē. Et bñ
 cōcordabat pena culpe. fuerat
 enim magister monete a mōe
 tarioz soci9 a quia multā ibi
 cōgregauēat pecuniā. luere ibi
 dem visus ē auaricie penā **Q**ue
 de morte **Hermann** scōi decāi
 in **Colonia** perēpi: nō tacebo.

Rat ibidē **Ca. xlv.**
Hermann9 homo mltū
 avarus a amator pecunie **A**cci
 dit añ hoc bienmū vt canonicus

*Adolphus Aep
 colon. pecunia
 corruptus.*

*Affer de sand
 Pro decanijs*

quidam **Būnenf** **Vīnricus**
 nomine ognomēto **Steupel**
 moreretur **Qui** statim post mor-
 tem **Eruuino** maioris i **Colo-**
 nia ecclie canonico in somnis ap-
 parēs ait. **Rogo** te vt ad dies
 meū venias. ante capellam scti
Nicolai. **Qd** cum **Eruuinus**
 rēnueret sciens eū mortuū. sub-
 iccit ille. **Peto** vt hoc ipz dicas
 scdo decano. qz dies erit octa-
 uo die **Ille** euigilans a de visio-
 ne satis admirās. quid vidit.
 vel quid **Vīnricus** mādaueit
 mane decano recitauit **Qui** sta-
 tim visū intelligēs. rēdit **Ego**
 satis timeo qz diē ei9 cito obf-
 uare debeam. qz hō senex fuz. a
 debilis. **Statim** eadē die pxi9 ce-
 pit habere. ita ut p dco die mo-
 reretur **Qd** vbi cōpit **Eruuinus**
 timens qz a ipse moritur9 eēt
 cepit se p ofessionē atqz sacra
 cōiōez admortē ppare **Ad** quē
 maior prepoitus. **Cras** in con-
 uentu dicite ei missam solēnez
 a sepelite sicqz satisfecistis peti-
 tiōi eius. **Qd** ita factū est. atqz
 iuxta capellam predicti confes-
 soris ab eo sepultus. **Adhuc**
 idem **Eruuinus** viuit a cuius
 ore audiui que dca sunt **Inter**
 auaros penas soluet eciā aduo-
 cati. qui mō salaria pinguia re-
 cipiūt a cā s subūtūt. **Ca. xlvj.**

N Arrastit mibi ante pau-
 cos menses aliquis sac-
 dos de **Saxonia** dicēs. **Ruper**
 i terra nostra quidā de cretista
 nominatus mortu9 est. **Qui**
 cū hyaret lingua in ore de fun-
 ctū nō est inuenta. **Et** merito li-
 guā pdidit moriens. qui illaz
 sepe viderat viuens. **Capo-**
lomis. **Sile** dixisse te recolo
 de **Henrico** racōe in distinctōe
 sex capitulo vicesimo octauo
Cesaris. **Reco**rdor nūc cu-
 iusdaz verbi de hmoi aduōtis
 promice dā. **Eode**z tēpo re quo
 iā dictus **Henricus** obiit. mor-
 tuus est a magister **falco Tre-**
uerē mortui sūt a plures nobi-
 les terre. **Recte** inqt qdā cano-
 nic9 faciūt nobiles isti. qz mo-
 rientes secū ducūt aduocatos
 istos. erūt em eis necessarij. **A-**
Apollomius. **Non** ibi valebit
 saxo neqz racio. qz sine lingua
 sine clauso ore verba minime
 formantur. **Cesaris**. **In** il-
 lo diuino examine. vbi apti e-
 rūt libri. a ierlm scrutabitur i
 lucnis. null9 aduocatoz neqz
 p se neqz p alijs assignaē pote-
 rit aliq flā loca ex legibus siue
 decretis a hxc dca sint de auais
 de dolob vero cui oūcta ē auai-
 cia nūc aliqua subiungam exē-
 pla. **Capitulum. xlvij.**

In dioecesi Coloniensi villa Ba-
de-rusticus quidam fuit. Hec
nomine. Hic cum mortuus
esset lapidem gradem et ignitum
supra se in aere pendere aspexit.
Ex cuius ardore cum eger nimis
esset voce clamavit horribi-
li. En lapis capiti meo immines
totum me incendit vocatus est sac-
dos. confitetur si nihil profuit illi.
Recogita inquit si aliquem lapide
isto defraudaveris. Ad quod verbum
ille in se reuersus ait. Recordor
me eundem ut agros meos appli-
care in alienos terminos transu-
lisse. Rndente sacerdote. Hec est causa
ille culpam confitetur. satisfactio
pollicetur. sic a terribili illa vi-
sione liberatur. **Car. xlviii.**
Simile contigit in villa cui
Reckheim. vocabulum est. Cum
rusticus quidam ibidem moriturus
esset. diabolus assistens. palum igne-
um ori eius immittere minabatur.
Ille culpam non ignorans. quocum-
que se vertebat semper dyabolus
cupulo penitentem habebat. Palum si-
quidem eiusdem quantitatis et forme
de agro suo in agrum cuiusdam ho-
nesti militis eiusdem ville. Hode-
fridi nomine transuulset. sibi ad-
dendo quod illi subtraxerat. Ad quem
cogente iam dea necessitate suos mi-
sit ablata restituere promissit. per quos
ut res ignosceret supplicauit.

Quibus rndit miles. non igno-
scam fuisse filium mulieris bene tor-
tori. Iterum terret ut prius. iterum
nuncios mittit sed veniam non conse-
quitur. Tercio eis cum lacrimis veni-
entibus et dicentibus rogamus vos
domine intuitu dei. ut vestra recipiatis
et misero culpam remittatis. quia
mortui non potest neque viuere licet. r-
ndit modo bene vindicatus fuisse. modo re-
mittat. Ab illa hora terrore omnis
dyabolicus cessauit. Ex his exem-
plis satis colligitur. quod simi-
lilitate culpe etiam deus formet
similitatem pene. Audi nunc quod te-
tibi quod filius osoleatur. De diuini-
bus atque superbis. **Car. xlix.**

Fuit in regno Francorum cle-
ricus quidam nobilis et di-
ues. que duo sepe hominem extol-
lunt. multis vicibus subiacuit. Qui
cum mortuus fuisset et in feretro posi-
tus multitudinem populi circumfede-
te. tam ex clericis quam ex laicis.
ipse se erexit cunctis audienti-
bus in hec verba prupens. Iustus
iudex iudicauit. iudicatum oden-
tauit odemnatum tradidit in ma-
nus impiorum. Quibus dominus se re-
clinans. iterum non obdormiuit. sed
de requie transiit ad laborem. de
deliciis ad miseriam. **Car. l.**

In eodem regno alius quidam cleri-
cus fuit et ipse vicissus valde. sic
et superior. Qui cum admonitus.

Historia
que in S.
Brunonis
Cartulario
conditoris
Vita pro-
lixius nar-
ratur.

Undecima distinctio

fuisse ab amicis de confessione
eetq; ei allatus corpus domini
a sacerdote. accipe noluit. ver-
tensq; se ad pietem sic ait. Tu
ba canit apud inferos. eamus
hinc. Sicq; expirans tubam
secutus est infernalē. **¶** Appol-
loni⁹. Si sic deus execratur di-
ticias atq; supbiam. puto qd
valde puniat blasphemiam.

¶ Cesarius Valde deus punit
quando qd illudviciū etiam in
infidelibus sicut nuper didici ex
relacōe cuiusdā monachi Vi-
laiens qui circa hereticos albi-
enses cum domino Cōrado car-
dinali satis laboravit.

Capitulum. li.

¶ Omnes fulkensis hereti-
cus et hereticorū coadiu-
tor cū vltimū castrū suū reba-
beret. in tātam erupit blasphemiam
ut diceret. velit. nolit deus
velit. nolit ecclesia Romana et
omnes sancti. ego terrā meam
rehabebō. **¶** Morq; de equo cui
insidebat ruens horribiliter tor-
quebatur et cū a militibus esset
elevatus. denuo ruit. penā sol-
uens blasphemie. **¶** Reductus ve-
ro in domum suā p̄mū torquet
cepit in pedibz. Deinde in cruri-
bus postea in pectore. et cū ei re-
lictum fuisset officiū lingue si
forte penitere vellet. Ipsamq;

De Morientibus.

confessione; prius contēpnēt.
circa quatuor mēses a die quā
percutus est ipem̄tens expira-
uit. **¶** Nec de diuicijs supbia at-
q; blasphemia dicta sint. Quā-
ta vero pena p̄domibus prepa-
ta sit finis v̄mus ostendat.

Capitulum. lii.

¶ Circa illud tempus quo
Philipp⁹ rex inimicabat
Colomēsis. propter Otto-
nem. satelles quidā Iohānes
nomine cognomēto danus p̄-
uinciā de p̄datus est. **¶** Sic cum
post multa mala moritur⁹ eet
dyabolus morienti m̄mis ipor-
tunus fuit. In cuius aspēu pal-
lens ac tremens. ad circūstan-
tes clamabat. **¶** Date mibi gla-
diū. ut repellā a me hūc qui in-
festat me viz nigerrimū. **¶** Dicē-
tibz eis neminē h̄ videm⁹ inuo-
ca deū. miser ille. despatus r̄nt.
Quid in possz p̄desse. si mō illū
iuocarē? **¶** Multū inquit **¶** Tūc
ille. **¶** Deus si potes adiuua me.
sicq; expirauit. **¶** Et satis timeo
q̄modicū ei p̄fuerit tā infirma
et tā extorta inuocacō.

Capitulum. liij.

¶ Eodem tpe seruus quidā
aliquē cursor Ottonis ar-
chidiaconi Leodiens officiū
suū deserens. multitudinē p̄do-
nū. q̄ ruttawlgo dī associatū

Inter quos ep̄m se nominās et
ep̄m p̄ insulā rep̄ntans. locis
facere osueuerat peccatorū ab
solutionē. Die quadā duobz
ex eis vidētibz duos canes do
min⁹ ei immisit a quibus totus
laceratus et extinctus penā sol
uit dep̄dationis atqz irrishōis
diuinoz sacramtorū. Quā ap
dā homicidia frequēter sequū
tur aliqua tibi p̄ferā exempla
de morte miserabili homicida
rum.

Ca. lviij.

Quod dū am̄ elapsi sūt q̄
cuius q̄dam Mōsterien
sis defūctus est. Dic ei; domū
et prauas mltas filio suo vni
co dimissi sūt. ille luxurise viuen
do cū meretricibz et in tabernis
ōnia sua mobilia osūpsit. Do
mū vero sorozio suo vendēs et
abiēs. pretiū illius in breui di
lapidauit. Necessitate opellē
te ad eundē suum sorozū redi
ens ab eo tū p̄pter vxorē. tū p̄
ter venditā possessionē deten
tus est. Quē cum primū hone
ste satis ac deinde negligētius
tractaret. ille ex indignatione
eū deserens domū venditā repe
tuit se circūuentū querens. A
quo cū m̄bil p̄ iustitiā siue per
minas optinē possit. bipem̄ illū
in medio foro occidit. Mor̄ i
ecclesiā sancti Pauli fugiens

clericis cantātibz clamare ce
pit Vos dñi defendite liberta
tē vestrā. Qd̄ et fecerūt. Veniē
tes ad eū viri honesti i fide sua
eū educere voluerūt. volentes
inter ipsū et occisum seu occisi
amicos oponere miseri illius
Qd̄ cū primū acceptasit. mor
habito secū cōsilio respon dit
Nō ingrediar. absoluti sitis a
pollicito Iuramēto. Quē post
paululū vn⁹ ex sodalibz; vocā
ait. Eri Bernharde. eri vñm
optimū in tali vendit tabna.
Quos secut⁹ post modicū p
ditus est et captus. Req̄situs
cur exisset de ecclesia rñdit Ita
mibi ardere videbat pauimen
tū sub pedibz meis: vt sustinē
nō possem. posito eo in rota. cū
mane scolares ad eū venissent
et dicerēt. Bernharde. Viuis
adhuc? fuerat em̄ litteratus.
Rñdit. adhuc viuis. Morqz
subiecit. In nocte tñsacta cam
pū istū plenū vidi de monibz
Nullū tamē signū vel verbum
p̄mitūdis ab eo audire vel vi
dere potuerūt.

Ca. lvi.

Quā tempe quodā tres
latrones iuxta Coloniā
rotali pena plexi fuisset ego al
tera die cū ceteris scholaribz ac
currēs. que ab vno illoz q̄ ad
huc viuebat: dicebat audiui

Requisitus quia hora mortui fuisset locum suum rēdit hac nocte quoniam mortuus est iste qui iuxta me sedet totus campus coruis fuerat repletus. Quos demones intelleximus in specie coruorum animam egressas expectantium. Et cum hoc miser ille vidisset nec unam quidem vice nobis audientibus deum inuocauit nihil habens contritionis. Ex quo colligitur quod hi qui male viuunt sepius male fiunt indigni misericordia tantum in presenti quam in futuro. Quoniam crudele peccatum sit sanguinem fundere et dissensiones fouere prius est exemplum.

Ca. lvi.

In episcopatu Coloniensi due generationes rusticorum inimicicias mortales exercebant. Habebant autem duo capita duos videlicet rusticos magnanimes ac superbos: qui semper noua bella suscitabant suscitata fouebant nullas fieri pacem promittebant diuino igitur nutu factus est ut ambo uno die morerentur. Et quod de una erat prochia nomine Quenkirch quod sic domino placuit qui per illos dissensionis malum ostendere voluit in una fossa corpora eorum sunt posita. Mirares et maudita cunctis qui aderant videntibus corpora eadem dorsa verterunt ad invicem capitibusque calcibusque ipsis

que dorsis tamen impetiose collidebantur ut caballos indomitos putares. Mor unum extrahentes remoti in alio sepulchro tumulauerunt et facta est rixa eorumque mortuorum causa pacis et concordie viuorum. Apollonius. Puto animas eorum magnam habuisse in inferno rixam. Cesarus. De hoc questio nulla est. Apollonius. Si deus sic discordias rixas et iras prout in secularibus. Puto quod eadem visio plurimum abhorreat in personis claustralibus. Cesarus. Hoc uno tibi ostendam exemplo.

Capitulum lvi.

Non est diu quod in quadam domo ordinis nostri edificium quoddam ad usus monachorum factum est. Quod quidam conuersorum videns et inuidens dyabolo cor inflammante aliquos ad deiectionem eiusdem operis incitauit. Qui cum venissent cum instrumentis suis ante refectorium monachorum auctoritate conspirationis corrumpit et expirauit. Quo viso ceteri valde timentes cum multa festinatione et humilitate venerunt ad pedes abbatis peccatum suum confitentes a quo penitentiam susceperunt. Corpus vero conspiratoris in campo sepultum est.

Vide lib. 10
cap. 7.

Postea ad petitionem conuerso
rū sicut nobis retulit abb no
ster qui audiuit: p̄dictus abb
petiuit veniā in capitulo gñali
vt liceret ei corpus piectus po
nere in cimiterio. h̄ nō recordor
vter fuerit ei concessum vel ne
gatu. Referā tibi nūc aliqua ex
empla de vicio luxurie. que lux
uriosos satis q̄ant t̄rē. ca. lviij

Apod Traiectu inferius
ante ānos paucos sicut
m̄ retulit ei? o canonic? cleic? q̄
dam defunctus est. quī sc̄imoni
alem vlatā corrupat. Vt autē
Christus ostēderet. q̄ grauis
sit culpa ip̄ius sponsā violare
t̄le signu in defuncti gemitali
b; posuit. qd̄ cūctis q̄ vidē v̄l
audire audire poterāt eēt terro
ris. Nolo autē illud exprimere
parcēs verecūdie feminaru. q̄
forte lecture sunt que conferi
mus. Ca. lviij.

In villa quadā dyocēsis
Coloniensis q̄ Luchim
dic̄. Puella quedā cuiusda;
honeste matrone ancilla ante
aliquos ānos defuncta est. Ba
tis em̄ erat luxuriosa. satis va
ga. et valde secularis. Nocte q̄
dam in somnis an̄ Christi tri
bunal rapta est. in cuius circu
tu vidit angelos et apostolos
martires et reliquos ordinum

sanctos infinitos. Animabus
in medio deductis. ille ad gloi
am: iste ad supplicia iudicabā
tur. Cūq; hec ancilla videret et
tremere. accusate comicia ma
nus suppliciter ad iudicem te
tedit. Cuius ille misertus ait.
Quid me oas? Da mibi mini
mū digitū tuū et ego dabo tibi
manus meas. Ach diceret Da
mibi modicā fide; q̄ te de tuis
vicijs emendes et ego tibi dabo
gratiā meā. Sicq; euigilauit
que cū visu retulisset cuidā reli
giose matrone nomine Aleidi
que adhuc sup̄ de villa Bm
zenmich. Respondit illa. Quidē
emēdavitā tuā: satis o monita
es. Illa primū qd̄ timuit: h̄ior
idem citius cessauit. Cūq; vt
prius vicijs pristinis sibiace
ret. admonitōi flagella addū
tur. Nam cū p̄ acerrimas infir
mitates expirasset. et nudata su
per aream tecta t̄m linteārie
posita fuisset. Duo canes ante
domū in cuiā se momorderunt
Superuenit terci? et quart?
deinde omnes canes ville. qui
se inuicem mordēdo domum it̄i
tes linteārie suppositū abstr̄
lentes dentibus suis cōminue
runt. Quū vix a rusticis fusti
bus expulsi sūt. Cadauere ve
ro sepulto. cāes fugati redeūtes

Güzenich

Distinctio **V**ndecima

sup eius tumultu interrupta bel
la renouauert. **T**imeo enim qd a
nima modicu habuerit pacis
sicut interpretati sunt. **E**t qd huius
modi mulieres sepe magicis in
stut artibus vt velumti possint
amari. otr idem viciu satis hor
redu tibi pferat exepulu. // **ca. lx**

al. Haslo

In **D**allo villa diocesis
Traiectes: femina qda
misera die qda pedes suos pel
ui impones. et ex illa retro suz
saltas. sic ait hic salto de pote
state dei: in potestate dyaboli.
Qua dyabolus mox rapiens
et in aera sustollens. multis q ad
erat in villa siue ex villa videti
b. vltra altitudines nemorum
transiit. ita vt vsqz in hodiernu
diem nusqz operet. **D**ec in de
male viuētibus et male morien
tibus copta sunt. **D**e hijs vero q
bn videbant vixisse nec tn bn
consumati sunt. vnu tibi refera;
exepulu qd nup audiui. // **ca. lxi**

1222

In **D**e ano cu abbas noster
iret ad capitulu genera
leiu. **F**itacu a quoda hospita
lario. ta ipe qd abbas de stime
nu caritative satis suscepti sunt
Comedentibus eis. idem hospi
talius. erat em hospitla ma
gister. sedebat ad latus **H**enri
ci cellerarij nostri. **Q**ui post
prandium dicebat iam dicto

De **m**orientibus

abbati. **E**st vobis notus homo
iste? **E**ciam iquit. homo bonus
est et religiosus. **R**ndit **H**enri
cus **C**redite mibi. in malo sta
tu est: ia in mensa visu; habu
it infernalem. **M**ane vero celle
rario dicete missa; abbas nes
cio quo instructu. sicut ipse no
bis referebat. nihil aliud per
totam missam orabat nisi hoc do
mine da mibi bonu finem. **E**a
dem nocte pfatus hospitalari
us ad vicinum flume solus va
dens: vestes exiit de ripa in
aqua saltauit. **E**t cu ibi mergi
no possit alius ascendit locuz
pfudiozem querens. **V**igiles
de castro videntes hoc clama
bant. **B**one homo no est tepe
stium tali hora balnerari. **E**at
enim nox natiuitatis domine
nostre. **Q**uid plura? **M**iser
rimus de litore se precipitans
limo profundi infixus est. at
q submersus. **E**t territi sunt
valde audientes hec scientes
hominem plus q triginta an
nis pauperibus seruuisse. **S**i
mile contigit cuidam conuer
so in ordine nostro. qui pro
sanctissimo viro ab omnibus
habebat. **A**pollonius? **S**atis
fcuz fator interrogaci mee. s;
adhuc vnu e qd nosse velle. **Q**ui
ba putat morte esse personam

Quibz concordat: qd mors in
spē hōmīscum falce in picturis
repntatur. ¶ **Cesai?** Duic fa
bule confeciūt iudei: qui dicūt
vnum eē angelum: a quo iter
ficiūt ōne genus hūanū. Tra
hūt autē auctoritatem ab eo
loco vbi p anglm pculsa sunt
ōmīa pmo genita egipti. **Quid**
autē sit mors: satis dictum ē in
caplo. p. hui? distinctōnis. Re
ferā tibi tam aliqua occasione
tue interrogacōnis: vnde satis
mireris.

Ca. lxij.

Sicut veracit' audiui: ma
trona quedam nobil' in
epatu Colomēsi an' ānos pau
cos infirmata ē. **Que** cū in extre
mis agere videret: ml' teqz ma
trone tam ex cōdīne nobilium
atqz ministerialiū circūstarēt.
inuncta ē. In vltima vero colle
ctawcās ad se cognatā suam
cū tamen vix loq' possz: ait. **Re**
timeas. **Nō** moriar mō. **Vidi**
enī mortem recedere a me: a in
uadere cleicum istū. **Digitō** eū
demonstrās. **Quiz** in modū in
ipsa hōā femina despata cepit
meliorari: a cleicus infirmari.
adeo ut die octauo moreretur.

¶ **Appollonius?** In qua for' vi
dit mortē? ¶ **Cesari?** Nescio
Si formā reqris. audi qd seq
tur.

Ca. lxij.

Tepatu Colomēsi villa cui
vocablm ē Stambrim: duo mī
lites habitabāt ex quibz vn?
Bunther? alt' **Dugow** caba
tur. **Nocte** qdam. cū iā dictus
Bunther? eēt i ptibus trāsmā
rīnis. ancilla pueros ei? anteq
irēt cubitum. ad reqsita natuē
i curiā ducebat. **Que** cū; starz
iux illos. ecce sps qdā mlieris
i veste nūeaa facie pallida. cō
tra ipōs vlti' sepē respexit. **Que**
cū nībil loquētur. et ancilla in
aspcū eius horrēt. monstz idē
possessio; **Dugois:** q pxiā eāt
adiens vltra sepem illi? pdcō
mō respexit. **Deinde** ad cimiteri
um de quo venerat rediēs. post
paucos vrodies infans **Bun**
thxi maior infir? ait. **Septio**
die moriar. **pt?** alios dies sep
te; morietur. **Dirina** soroz mea
Deinde post ebdomadā moiet
soroz mea minor. **Qd** ita factū
ē. **p?** mortē vtro infantū. mat'
a ancilla de q supdictū ē defun
cte sunt. **Eodē** tempe obiit **Du**
go miles a filius eius. horuz te
stis fidel' ē. **Verlacus** suprior
noster.

Cap. lxij.

Simile otigit in ecclia **Bū**
nenfi. **Tempe** quodam
dictis vespis cū scolares in ipō
crepusculo ludos excerēt i clau
st' viderūt de vno sepulchroz

Distinctio vndecima

in quibus canonici solent sepe
liri: speciem quandam humane
forme egredi: que super aliqua
sepulchra deambulans: quod
dam sepulchrum se demisit. **P**er
breue tempus mortuus est qui
dam canonicus. et in eodem tumulo
de quo fantasma illud egressus
est positus. Deinde per paucos
dies alter canonicus in eadem
ecclesia moritur. et in loco ubi in
gressum fuerat sepelitur. **C**hri
stianus **H**unens monachus no
ster eisdem visioni interfuit. **U**nde
modi visionibus quandoque
futura prefiguntur. **C**apitulum.
Apolonium. De cetero hec que di
cta sunt: beati quos dominus
invenit vigilantes. **C**esai
us. **O**ccasione huius verbi re
feram quod nuper audiui.

Capitulum. lxxv.

Ubi in alia domo ordis
nostri dyaconus legisset
euangelium de offensoribus. scilicet: **V**i
gilate quia nescitis qua hora dominus
venitur: sit: verbis eisdem
opletis. quidam monachus in choro
cecidit et expiravit. **E**t timu
erunt omnes: verborum domini
effectum considerantes. **V**nde fratres
quia nescimus qua hora dominus
nostri venturus sit: vigilemus
fide: vigilemus et opere: ut cum
venit: et per mortem pulsaverit:

De morientibus

confestim a leti apiamus ei. **Q**uia
nobis prestare dignetur domi
nus noster **I**hesus **C**hristus:
qui venturus est iudicare vi
vos et mortuos: et seculum per
ignem. **C**apitulum.

Explicat vndecima distinctio.

Incipiunt capitula duode cime distinctionis.

De penis et gloria mortuo
rum. **C**apitulum. p.
De pena **L**udeuici **L**antgra
uij. ca. ij.

De pena cuiusdam principis
Alemannie. ca. iij.

De clerico cuius corpus de a
bolus loco anime vegetabat
Capitulum. iij.

De pena **V**ilhelmi comitis **J**u
liacensis. ca. v.

De pena sacerdotis cuius aia: pro
phiam sui agitauerunt in pu
teum. ca. vi.

De pena scolte de **R**olmer qui
missus est in **V**ulcanum. ca. vii.

Item de scolte de **L**eggenich qui
eundem mortem missus est. ca. viij.

Item de **B**runone de **F**litert. qui in
eundem **V**ulcanum proiectus
est. ca. ix.

Item de pena **B**runonis filij eius
cui in inferno propinatus est
Capitulum. x.

De **E**uerhardo milite: qui se
erexit in feretrum. ca. xi.